

Høgskulen på Vestlandet

Norsk 3, emne 4 - Masteroppgave

MGUNO550-OST-2023-VÅR2-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR2
Sluttdato:	15-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave - Stord		
Flowkode:	203 MGUNO550 1 OST 2023 VÅR2		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	232
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	28614
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	2
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

«Om bare du var en jente. Om bare jeg var en jente. Om bare en av oss var annerledes, da ville alt være annerledes.»

En litterær analyse om seksualitet og identitet i *Mannen som elsket Yngve* (2003) og *Dette blir mellom oss* (2020).

“If only you were a girl. If only I were a girl. If only one of us were different, then everything would be different.”

A literary analysis about sexuality and identity in *Mannen som elsket Yngve* (2003) and *Dette blir mellom oss* (2020).

Emma Aleksandersen

Kandidatnr 232

Master i norsk, MGUNO550

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett, institutt for språk, litteratur, matematikk og tolking

Veileder: Kjersti Irene Aarstein

15.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

I 2022 var det 50 år siden avkriminaliseringen av homofili i Norge, og saker om dette florerte i media. Tanken på at mange av mine venner kunne bli straffet for å være seg selv for så få år siden, var foruroligende. Derfor falt valget av tema for oppgaven ganske naturlig, etter hvert som prosessen med oppgaveskriving startet. Jeg bestemte meg for at jeg ville snevre oppgaven inn på begjær og identitet, og tematisere dette. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å spre kunnskap, og avstigmatisere holdninger og oppfatninger jeg tror mange har.

Tiden på HVL har vært givende, lærerik og utfordrende på et nivå som kanskje var høyere enn hva jeg forventet. Arbeidet med masteroppgaven derimot, har gått over all forventning. Fra å ha våkenetter og uro i kroppen over bekymringer for hvordan dette skal gå, til å ha tro på meg selv, er det mange som har spilt en viktig faktor i.

Den første som fortjener en stor takk, er veilederen min Kjersti Irene Aarstein. Takk for at du kommer med inspirasjon, kloke svar på alle spørsmål, konstruktive tilbakemeldinger og oppmuntrende ord når ting er vanskelig.

Takk til mine fine studievenner. Takk for alle fine stundene på biblioteket, med god arbeidsinnsats og enda bedre pauser. Dere har gjort denne perioden betraktelig hyggeligere.

Takk til samboeren min for at du aldri klager over bøker som ligger strødd rundt i huset og når jeg flytter hele kontoret til spisebordet. Takk for at du alltid trøster, oppmuntrer og lytter, og er den beste støttespilleren jeg kunne bedt om.

Sist, men ikke minst, vil jeg takke mine foreldre, og da spesifikt min mor som, i tillegg til å alltid stille opp med egne erfaringer fra lærerlivet, råd og trygghet, også stiller som korrekturleser. Takk for at du har lest mye for oss i oppveksten, som har ført til leseglede og dermed denne oppgaven. Etter en telefonsamtale med deg har alltid troen på egne ferdigheter stått sterkere enn før. Dere har alltid hatt en urokkelig tro på meg, oppmuntret og støttet meg. Uten dere hadde jeg ikke klart dette.

Emma Aleksandersen

Bømlo, 15. mai 2023

Sammendrag

I denne oppgaven undersøker jeg hvordan identitet og seksualitet blir fremstilt i *Mannen som elsket Yngve* (2003) og *Dette blir mellom oss* (2020). Hensikten med prosjektet er å forske på identitet, og hvordan det blir tematisert i ungdomslitteratur. Målet med oppgaven er også å undersøke hvordan skeiv teori kan brukes for å problematisere det å knytte begjæret til den konstante identiteten. Forskningsobjektene har mange fellestrekk som jeg ønsker å undersøke, samt vil jeg undersøke hva som skiller bøkene fra hverandre. For å undersøke hvordan forholdet mellom seksualitet og identitet blir fremstilt, bruker jeg i hovedsak teori hentet fra boken *Folk flest er skeive: queer teori og politikk* (2010) av Agnes Bolsø.

Analysen har blitt gjennomført med bruk av teori om litteratur, identitet og skeiv teori og dens oppfatning av begjæret. Gjennom analysen ser jeg på hvordan identiteten og det homofile begjæret blir fremstilt med utgangspunkt i to tenåringsgutter, hvor han ene identifiserer seg som heterofil og han andre som homofil. Representasjon og mangfold er viktig, og jeg opplever at ungdomsromanene er nyttige for den som vil tematisere dette i møte med ungdom. Den norske skolen skal være inkluderende og legge til rette for mangfold, og skjønnlitteratur er et godt virkemiddel for å implisere dette i norskundervisningen.

Funnene fra studien jeg har gjennomført, viser at den hovedpersonen som identifiserer seg som homofil, forstår bedre det homofile begjæret han opplever. Dette kan være fordi homofilt begjær ikke er noe nytt for han. Den hovedpersonen som identifiserer seg som heterofil derimot, opplever en identitetskrise gjennom boken. Han opplever begjær han ikke har følt på før, og som han ikke trodde han kunne ut ifra den heterofile identiteten. Fordi vi har en oppfatning av at identiteten vår er konstant, vil denne type utfordring av hvem vi er kunne være vanskelig å håndtere. Begge guttene opplever et begjær for en medelev, og gjør mye for å omgås dem og være nær dem.

Heterofile Jarle angres på at han aldri kysset sin romantiske interesse gjennom hele boken. Etter tretten år møter han igjen sin utkårede, og får endelig det kysset han har drømt om. Felix derimot, kommer seg videre fra forelskelsen i en gutt han ikke vet om er homofil, før han til slutt forelsker seg i personen som har vært rett foran nesen på ham: bestevennen sin.

Abstract

With this master thesis I want to examine how identity and sexuality is portrayed in *Mannen som elsket Yngve* (2003) and *Dette blir mellom oss* (2020). The purpose of researching this is to define identity and how it is portrayed in young adult literature. The goal of this thesis is also to examine how queer theory could be used to problematize the fact that we view identity and desire as the same thing. The research objects have many similarities which I want to research, but I also want to research the difference between them. The parting of identity and lust is what lays the foundation of this thesis, with the book *Folk flest er skeive: queer teori og politikk* (2010) by Agnes Bolsø as a base.

I have analyzed the books by using theory about literature, identity and queer theory and its perception of lust. By doing the analysis, I research how identity and the gay lust is portrayed in two young adult books, where one of the main characters identify as homosexual and the other as heterosexual. Representation and diversity are important, and I find these books useful to promote this. The Norwegian school is required by law to be including and facilitate diversity. Young adult fiction is useful to implement this in Norwegian lessons.

The findings from this study, shows that the main character who identifies as gay, has a better understanding of the gay desire he experiences in the book. The reason behind this is probably because gay desire is not something new to him. The main character who identifies as straight goes through an identity crisis throughout the book, because he experiences desire he has not felt before. He probably didn't think that he could ever experience gay lust because he's straight. Because we have the perception that our identity is constant, could this kind of challenging of who we are be hard to handle. Both guys experiences lust after their fellow student and goes above and beyond to be with or around them.

Jarle, who's straight, regrets never kissing his loved one throughout the book. After thirteen years apart he meets him again, and finally gets the kiss he has dreamt of. Felix, the other main character, moves on from his crush on a guy he does not know if is gay or not. In the end he falls in love with the person who were right in front of him all the time: his best friend.

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
SAMMENDRAG	2
ABSTRACT.....	3
1. INNLEDNING.....	6
1.1 BAKGRUNNEN FOR OPPGAVEN OG PROBLEMSTILLING	6
1.2 OPPGAVENS MATERIALE.....	8
2. TEORI, TIDLIGERE FORSKNING OG METODE	11
2.1 HOMOFIL IDENTITET	11
2.1.2 Hvem er egentlig homofil?	12
2.2 HISTORIEN BAK BEGREPET SKEIV OG SKEIV TEORI	13
2.2.1 Folk flest er skeive.....	15
2.3 UNGDOMSLITTERATUR	17
2.3.1 Identitet og identitetsutvikling i ungdomslitteratur	17
2.3.2 Maskulinitet i ungdomslitteratur.....	19
2.3.3 Hva kjennetegner ungdomslitteratur?	21
2.4 TIDLIGERE FORSKNING PÅ IDENTITET OG SEKSUALITET I LITTERATUR.....	23
2.4.1 Oppgavens relevans i fagfeltet	24
2.5 METODE.....	25
2.5.1 Skjønnlitterær analyse	25
2.5.1.1 Karakteranalyse	27
2.5.2 Interne og eksterne tilnærminger	29
3. ANALYSE	30
3.1 MANNEN SOM ELSKET YNGVE (2003)	30
3.1.1 Sammendrag	31
3.1.2 Homofil identitet i Mannen som elsket Yngve	32
3.1.2.1 Den problematiske maskuliniteten	39
3.1.3 Det skeive begjæret	41
3.1.3.1 En erstatning for det seksuelle begjæret.....	43
3.1.3.2 Homofilt begjær, men heterofil identitet?	45
3.2 DETTE BLIR MELLOM OSS (2020)	46
3.2.1 Sammendrag	47
3.2.2 Homofil identitet i Dette blir mellom oss.....	47
3.2.3 Skeiv teori	51
3.2.4 «Du har myke lepper og stikkende skjeggstubber» - Leseren som objekt for begjæret	54

3.3 HVORDAN KAN DISSE ROMANENE SEES I LYS AV HVERANDRE?	55
3.3.1 Allusjoner til <i>Mannen som elsket Yngve</i>	55
3.3.2 Like historier, like identiteter?	56
3.3.3 Homofilt begjær fra en heterofil og en homofil.....	58
3.3.4 «Du vil ikke. Det gjør vondt».	59
4. AVSLUTNING	60
5. LITTERATURLISTE	63
5.1 PRIMÆRLITTERATUR.....	63
5.2 SEKUNDÆRLITTERATUR	63

1. Innledning

1.1 Bakgrunnen for oppgaven og problemstilling

Norskfaget er et sentralt fag for identitetsutvikling (Kunnskapsdepartementet, 2019). I faget skal elevene lese tekster for å oppleve, bli engasjert og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Lesing av skjønnlitteratur og sakprosa i norskfaget kan både utfordre og bekrefte elevens selvbylde, og gjennom dette bidra til identitetsutvikling og livsmestring. Det å oppleve verden gjennom andres blikk, gir barn og unge mulighet for refleksjon og tenking rundt hvem de selv vil være. Når vi leser om andre mennesker og ser verden gjennom deres øyne, kan dette både bekrefte og utfordre identiteten vår. Kanskje opplever vi holdningsendringer, eller leser noe som styrker identiteten vår fordi vi ønsker å være lik den vi leser om. Empati er også noe som kan opparbeides gjennom lesing, fordi leseren får sett verden fra andres perspektiv, og setter seg inn i situasjoner den ikke selv har opplevd. Det at litteratur er en så stor del av norskfaget som det er, gjør at faget er en viktig identitetsutvikler.

Mange opplever at seksuell legning er en viktig del av identiteten. Kulturdepartementet (2021) viser til en holdningsundersøkelse som sier at majoriteten av nordmenn er positive til grupper som i denne handlingsplanen blir betegnet som *skeive*. Vi kan si at alle mennesker som ikke er heterofile, eller som ikke identifiserer seg med det biologiske kjønn de ble født som, kan havne under kategorien *skeiv*. Til tross for at majoriteten er positive til legningsmangfold, opplever *skeive* mennesker fortsatt diskriminering og trakassering, hatkriminalitet og vold på bakgrunn av sin identitet (Kulturdepartementet, 2021). På grunn av dette, ønsker regjeringer å forsterke innsatsen for *skeives* rettigheter og levekår. I 2021 kom det en handlingsplan for arbeidet med å forbedre *skeives* hverdag, med konkretisering av hvilke departement som har de forskjellige oppgavene.

I denne handlingsplanen kan en lese om fem ulike satsningsområder, blant annet ønsker de økt kunnskap i samfunnet generelt, og økt forskning på *skeive* i Norge (Kulturdepartementet, 2021). De ønsker også åpenhet om kjønnsmangfold. Litteratur er et viktig virkemiddel for å nå ut til mange, og kan vise store variasjoner av mangfold. Rådet i Norske barne- og ungdomsbokforfattere viser til at utgitte boktitler som inneholder *skeiv* seksualitet og identitet, har økt de siste to årene (NBU, 2021). Vi ser denne trenden i alt fra bøker for alle aldersgrupper. En annen trend vi ser, er at mange bøker som omhandler legningsvariasjoner ikke blir promotert som *skeiv* litteratur. Å stå utenfor fellesskapet kan skape psykisk uhelse,

og det er dokumentert at minoritetsstress kan gi psykiske vansker og rusproblemer, og i noen tilfelle føre til selvmord (Bjørkman, 2020). Mennesker har behov for å bli sett og møtt som den man er, uten fordommer fra de en møter. Representasjon kan bidra til å minske følelsen av ekskludering fra samfunnet, og derfor mener jeg at den utviklingen NBU (2021) viser til, er positiv. Det betyr at det ikke bare er det heterofile mennesket som kan lese om karakterer som er lik seg selv. Mennesker av alle legninger og kjønnsuttrykk finne litteratur de kan identifisere seg med.

Gjennom kunnskapsdepartementets (2021) handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika viser staten at de jobber på nasjonalt nivå med å bedre skeives levevilkår. For å snevre det inn i den norske skolen, kan vi lese i formålsparagrafen i opplæringsloven for den norske grunnskolen og videregående skole, at opplæringen skal bygge på grunnleggende verdier, som respekt for menneskeverdet, nestekjærlighet og likeverd (Opplæringslova, 1998). Opplæringen skal fremme likestilling og elevene skal bli møtt med respekt. I opplæringens verdigrunnlag i den overordnede delen av læreplanen, står det at skolen skal ta hensyn til mangfoldet, og legge til rette for at alle skal føle tilhørighet i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Alle kan oppleve at de skiller seg ut, og vi er derfor avhengige av at ulikheter anerkjennes og verdsettes. Selv om det altså både er lovpålagt å være ikke-diskriminerende i skolen, og regjeringen har en spesifikk handlingsplan mot homofobe holdninger, skårer fremdeles skeive mennesker dårligere på levekårsundersøkelser, og rapporterer om dårligere livskvalitet enn ikke-skeive (Regjeringen, 2022).

Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å bidra til å rette søkelys mot positiv representasjon i litteratur, samt gi en bedre forståelse for kompleksiteten av seksualiteten vår. Gjennom å fremme representasjon håper jeg at andre kan lære om flere former for seksualitet, og at identitet ikke nødvendigvis trenger å kobles sammen med seksualitet. Jeg ønsker å vise fordeler med å skille disse. Jeg vil også se på hvordan litteratur kan være med på å fremme ungdommers identitet og identitetsproblemer, på grunnlag av at norskfaget er en viktig identitetsutvikler. Gjennom disse tankene, har jeg utviklet problemstillingen i oppgaven min til følgende:

Hva er forholdet mellom seksualitet og identitet i ungdomsromanene *Mannen som elsket Yngve* (2003) og *Dette blir mellom oss* (2020)?

For å undersøke problemstillingen min, skal jeg foreta en litterær analyse av bøkene *Mannen som elsket Yngve* (2003) av Tore Renberg og *Dette blir mellom oss* (2020) av Alexander Kielland Krag. For å kunne gjennomføre analysen og få svar på problemstillingen er jeg nødt til å se på identitetsbegrepet og hva som ligger i dette, samt hvordan dette blir tematisert i ungdomslitteratur. Teorien jeg bruker for å problematisere seksualitet knyttet til den konstante identiteten, henter jeg i hovedsak fra boken *Folk flest er skeive: queer teori og politikk* (2010) av Agnes Bolsø.

Et viktig poeng i skeiv teori er å problematisere det å koble seksualiteten vår til identiteten, ettersom de fleste ser på identitet som noe konstant. Gjennom oppgaven skal jeg skrive om hvorfor tankegangen bak skeiv teori er som den er, og analysere bøkene ut ifra de grunntankene som finnes i skeiv teori. Senere i analysen vil jeg skrive om Jarle, som er hovedpersonen i *Mannen som elsket Yngve*, og hvordan hans opplevelse av homofilt begjær fører til en identitetskrise. Han har i 17 år identifisert seg som heterofil, og når han først møter Yngve blir han forvirret. Dette er fordi han opplever begjær som ikke stemmer med den oppfatningen han har av egen identitet. Det er også fordi han, som de fleste andre, kobler seksualitet til identiteten. Jeg ønsker å nytte skeiv teori til å vise fordelene med å kunne skille disse to. Når jeg prater med folk om denne oppgaven, er det få som har hørt om skeiv teori, og få som skiller seksualitet og identitet. Gjennom spredning av kunnskap, håper jeg at flere kan få en bredere forståelse for den menneskelige seksualiteten og hvorfor den ikke trenger å ta utgangspunkt i en stabil og konstant identitet.

1.2 Oppgavens materiale

Ett av kriteriene for valget av litteratur, var at jeg ønsket at det skulle være ungdomsromaner. Et annet kriterium, var at hovedpersonen jeg skal analysere enten identifiserer seg som homofil, eller som opplever homofilt begjær, uavhengig av legning. Jeg visste tidlig at jeg ønsker å forske på noe med identitet og seksualitet, og ønsket å finne bøker som i stor grad handler om disse knyttet sammen. Identitet blir ofte sett på som konstant (Krange & Øia, 2005, s. 53), derfor kan det være vanskelig om en opplever begjær der en tiltrekkes av andre kjønn enn hva identiteten tilsier en skal tiltrekkes. Dette kan føre til en identitetskrise, fordi den oppfatningen en har av seg selv blir utfordret. Som et resultat av dette kan en få en følelse av at en ikke vet hvem en er, når det gjelder identiteten. Jeg fant derfor ut at for å problematisere identitetsbegrepet, og oppfatningen om at dette er noe som er konstant,

sammen med seksualiteten, skal jeg bruke skeiv teori. Som kilde til skeiv teori bruker jeg kjønnsforsker Agnes Bolsøs *Folk flest er skeive: queer teori og politikk* (2010). Identitet er noe vi til en viss grad velger selv. Vi ønsker å fremstå på en viss måte, og vi identifiserer oss med spesifikke mennesker og grupper. Begjæret derimot, er ut ifra skeiv teori, ikke noe vi velger selv. Derfor synes jeg det er spennende å forske på det homofile begjæret opplevd med utgangspunkt i ulike identiteter.

Med bakgrunn i disse kriteriene, endte jeg først opp med boken *Mannen som elsket Yngve* (2003) av Tore Renberg. Denne ble kanskje ikke utgitt som ungdomsroman, men på grunn av at den er skrevet om ungdom og lest mye av ungdom, kan en argumentere for at den fungerer som en ungdomsroman. Den er også en av de første bestselgende romanene i Norge der representasjonen av en gutt som blir tiltrukket av en annen gutt tematiseres. Denne boken omhandler 17 år gamle Jarle, som går i andre klasse på en videregående skole i Stavanger. Han identifiserer seg som heterofil, og har en jentekjæreste som han er lykkelig med. Helt til han møter den nye gutten på skolen, Yngve. Jarle blir besatt av Yngve, og sliter med å godta det homofile begjæret, ettersom han selv ikke identifiserer seg som homofil. Gjennom boken følger vi Jarle og hans draging mot Yngve, samt kampen hans mot seg selv og begjæret.

Tore Renbergs roman har vært svært innflytelsesrik på kultur og litteratur. Et eksempel på skeiv representasjon som tok landet med storm da den ble utgitt, og som muligens har blitt inspirert av *Mannen som elsket Yngve*, var Isak og Evens romanse i NRK serien *Skam*. Her møtte vi Isak som ble forelsket i Even, og prøvde å bli kjent med seg selv og egen identitet. Vi kan se likheter mellom *Skam* og Renbergs bok. Isak er også en gutt som starter med å identifisere seg som hetero, det er vertfall det inntrykket han ønsker å gi, før han blir forelsket i Even. Det viser seg at Even er psykisk syk, det er også Yngve i *Mannen som elsket Yngve*. Begge guttene gjør merkelige ting, og det er ikke før vi får vite om sykdommene deres at vi forstår hvorfor de handler som de gjør. Selv om det i dag er langt større representasjon av skeive i kultur, både i film og bøker, er andelen størst av cis-kjønnen, altså de som identifiserer seg med det kjønnen de er fødd som, hvite, homofile menn (Agle Dahl, 2021, s. 11). Måten Renberg kan ha påvirket andre, har bidratt til bedre representasjon. Tidlig på 2000-tallet var det ikke like bred representasjon som vi ser i dag, og karakteren Jarle og hans homofile begjær tror jeg gjorde stort inntrykk på mange. Vi kan oppfatte Jarles seksualitet på flere måter. Vi kan tenke oss at Jarle er homofil, men har ikke innsett dette selv enda, eller vi kan tolke den med grunnlag i skeiv teori. Da kan vi si at han er heterofil, men at han føler på homofilt begjær, som er uavhengig legningen hans. Det kan også være at han er heterofil, men

forelsker seg i bare Yngve, ingen andre, av det samme kjønn.

Den andre boken jeg valgte å undersøke, er Alexander Kielland Krag's *Dette blir mellom oss* (2020), som er en relativt nyutgitt roman. Mye har skjedd på de tjue årene mellom utgivelsene av disse bøkene, og det kan derfor være interessant å se på likheter og ulikheter som kommer frem i disse. *Dette blir mellom oss* handler også om en 17 år gammel gutt fra Stavanger, men som nylig har flyttet til Oslo. Hovedpersonen, Felix, identifiserer seg som homofil, og vi kan lese mellom linjene at grunnen til at han flyttet fra Stavanger var en vanskelig hendelse knytt til hans legning. Etter å ha fått øye på en gutt på skolen, Nicolai, blir han besatt på en lignende måte slik som Jarle. Gjennom boken følger vi Felix og hans kamp med sin egen identitet og å godta seg selv, det å komme ut av skapet til de nye vennene og kjærlighets sorg.

Denne romanen ble i utgangspunktet utgitt som en Instagram-bok, hvor den hadde over 8000 følgere, og ifølge Krag selv var tilbakemeldingene gode (Krag, 2020). Krag sier at han savnet skeive karakterer i litteraturen, og den eneste boken han leste som ungdom der homofil identitet eller seksualitet ble skrevet om, var *Mannen som elsket Yngve* (Daravi, 2020). Selv om boken tematiserer homofilt begjær, kjente ikke Krag seg igjen i Jarle, og savnet homofile karakterer han kunne relatere seg til.

Det kan virke som Krag var inspirert av Renberg da han skulle skrive *Dette blir mellom oss*. Vi kan tolke det som at *Dette blir mellom oss* inneholder allusjoner til *Mannen som elsket Yngve*. Begge guttene kommer fra Stavanger, og tennis er et viktig tema i bøkene. Jarle og Yngve spiller tennis sammen og dette skaper en tilknytning mellom dem. Felix spiller også tennis sammen med sin kompis, Philip. Begge bøkene har 17 år gamle gutter som hovedperson, og er skrevet med førstepersonsforteller. Dette gir oss innsyn i Jarle og Felix sine tanker og følelser, og vi ser historien fra deres synsvinkel. Det som er ulikt, er legningen deres. En av guttene identifiserer seg som homofil, den andre som heterofil. Til tross for dette, har begge problemer med sin egen tiltrekning mot en av samme kjønn. Selv om Felix er klar over, og stort sett har akseptert at han er homofil, møter han også problemer og noe som kan tolkes som internalisert homofobi. Bøkene er likevel ulike i skrivestil og handling ellers, som gjør at å studere de hver for seg for å så sammenligne de kan være interessant. På denne måten kan jeg finne ut om de har flere likhetstrekk, både overfladiske og på et dypere nivå. I tillegg til å finne likhetstrekk ønsker jeg også å finne ulikheter, for å se hva som skiller bøkene fra hverandre. I kapittel 3.4.1. skriver jeg mer utfyllende om fellestrekkene som finnes i bøkene.

Jeg tror de to valgte bøkene kan bidra til å belyse problemstillingen min på en tilfredsstillende måte. Begge handler i stor grad om både identitet og seksualitet. Å forske på sammenhengen mellom disse tror jeg kan være interessant. Å se på skeiv teoris kritiske holdning til identitetsbegrepet knyttet til seksualitet, kan gi oss en bredere forståelse for både det homofile begjæret og begrepet legning.

2. Teori, tidligere forskning og metode

2.1 Homofil identitet

Ordet identitet stammer fra det latinske idem, som betyr «den samme», og handler om opplevelsen av å være den samme eller å være gjenkjennelig både for seg selv og for andre gjennom skiftende situasjoner (Illeris et al., 2002, s. 45).

Olve Krange og Tormod Øia (2005, s. 53) skriver i boken *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og mening* om to ulike definisjoner på identitet. Den første handler om når to ting er like, altså identiske. Den andre definisjonen for identitet handler om en jeg-følelse (Krange & Øia, 2005, s. 53). Krange og Øia drar frem identitetskrise som et eksempel for å illustrere identitet. Her skriver de at definisjonen på en identitetskrise er når jeg-følelsen synes å gå i oppløsning. Ifølge Krange og Øia (2005, s. 55) er identitetskrise noe særlig unge lider av, dette vil vi få eksempler på i Renbergs bok. Disse to kombinert, vil være utgangspunktet for hvordan jeg bruker begrepet i oppgaven. Jeg ser på identitet som en jeg-følelse, med utgangspunkt i at denne er noe som er vedvarende og uforanderlig over en viss tidsperiode.

Vignoles, Schwartz og Luyckx (2011, s. 2) skriver om to former for identitet. Den ene er identiteten vi bruker for å beskrive oss selv; datter, medstudent, kjæreste. Dette kaller de *den personlige identiteten*. Den andre er den identiteten som er den sosiale identiteten vår, den som gjør at vi føler en tilhørighet til en gruppe, for eksempel religion, etnisitet, fritidsaktiviteter eller hobbyer. Dette er *den kollektive identiteten*, eller *den sosiale identiteten* (Vignoles et al., 2011, s. 3). For å finne den personlige identiteten vår, må vi stille spørsmålet «hvem er jeg?». For å finne den sosiale identiteten vår i ulike grupper, spør vi «hvem er vi?».

Vignoles et al. (2011, s. 2) viser til at identitet består av både hvem du ønsker å være, eller

tror du er, og hvordan du oppfører deg i sosiale settinger når gruppen du tilhører møter andre grupper. De peker også på at selv om vi har statsborgerskap i et land, eller om vi har en spesifikk hudfarge, er det ikke sikkert vi identifiserer oss med alle andre i den aktuelle gruppen. En må ha en følelsesmessig tilknytning til gruppen for at den skal være en del av identiteten din. Den aktuelle gruppen må være en du identifiserer deg med, og kan stå for dersom du får spørsmål om hvem du er.

«For individer innebærer det å ha identitet en følelse av at jeg er en og den samme, det er en kjerne i mitt vesen, og denne kjernen er meg» (Krange & Øia, 2005, s. 53). Den personlige identiteten er altså den vi selv kjenner at vi er inni oss. I dette ligger det også til grunn en forståelse av at jeg'et er den samme, og for at dette skal være meningsfylt skriver Krange og Øia at en må også se dette i et tidsperspektiv. Dersom en følelse av tilhørighet til en gruppe ikke vedvarer over tid, vil ikke den gruppen kategoriseres som en del av identiteten vår. Altså knytter de identitetsbegrepet opp mot forståelsen av at identitet er knyttet til stabilitet og kontinuitet i den samme personen, over en lengre tidsperiode.

På den ene siden er identiteten vår at vi identifiserer oss med noe, om det er sosialt eller kulturelt, på den andre siden handler den om jeg'et og hvordan man oppfatter seg selv (Krange og Øia, 2005, s. 54). Når vi identifiserer oss med noen, skaper dette en avgrensing. En finner sin plass og blir en del av en gruppe, for eksempel religiøst, sosialt i skolen, på fritidsaktiviteter og i vennegrupper. Vi er da lik noen, eller har like interesser som noen, dette skaper tilhørighet. Denne avgrensingen av gruppene er nødvendig for å kunne identifisere seg med det fellesskapet en ønsker. Men opplevelsen av jeg'et blir knyttet til å være ulik alle andre, være genuin og den eneste som er som du (Krange & Øia, 2005, s. 54). Vi kan altså si at identitet handler om å være genuin og ulik alle andre, samtidig handler det om å føle en tilhørighet til andre på grunn av like oppfatninger, interesser og livssyn, blant annet. Knud Illeris hevder at identitetsutviklingen er en prosess som i stor grad finner sted i ungdomsårene (Illeris et al., 2002, s. 45).

2.1.2 Hvem er egentlig homofil?

Det er en felles forståelse i samfunnet at mennesker som er homofile er mennesker som forelsker seg i samme kjønn. Det finnes likevel ulike forståelser for hvem som er homofil. Ommundsen (2007) skriver om tre ulike definisjoner som særlig blir brukt: *den*

følelsmessige definisjonen, den atferdsmessige definisjonen og den identitetsmessige definisjonen. Den følelsmessige definisjonen beskriver han som det å bli tiltrukket av eget kjønn, altså å føle forelskelse og/eller en seksuell tiltrekning. Den atferdsmessige definisjonen handler mindre om følelser, men seksuell oppførsel. Med den atferdsmessige definisjonen defineres en ut ifra om en faktisk har seksuell omgang med mennesker av samme kjønn. Den siste definisjonen, den identitetsmessige, handler om selvforståelse. Denne tar utgangspunkt i hvordan en ønsker å identifiser seg selv.

Ommundsen (2017) skriver at det er flere som identifiserer seg som homofil dersom en legger til grunn den følelsmessige definisjonen, enn den atferdsmessige. Færrest identifiserer seg som homofil dersom den identitetsmessige definisjonen blir brukt. I en norsk undersøkelse Ommundsen (2017) viser til, fant de ut at 15% identifiserer seg som homofil med den følelsmessige definisjonen, med et sprik mellom kjønnene. Tallet på kvinner var da 21%, og menn 9%. Den atferdsmessige definisjonen havnet på 7% og den identitetsmessige endte på rundt 5% av befolkningen. Disse talene var noe lavere i en studie gjennomført i USA. Ommundsen spekulerer i om dette kan være fordi vi Norge er mer tolerante, og at det er generelt mindre homofobi her.

2.2 Historien bak begrepet *skeiv* og *skeiv teori*

Vi bruker gjerne begrepet *skeiv* om mennesker som ikke passer inn i den heterofile normen. Tidligere var begrepet *queer* et skjellsord i USA, men på 90-tallet ønsket skeive å ta tilbake begrepet (Johansen, 2019, s. 9). Dette var fordi begrep som «homofil», «lesbisk» eller «trans» var identitetskategorier som mange ikke kjente seg igjen i. Derfor deltok en gruppe hiv/aids-aktivister på Pride-feiringen i New York i 1990, der de ropte ut slagordet «We're here, we're queer, get used to it». Samtidig delte de ut løpesedler med informasjon om et skeivt manifest som tok et oppgjør med rasisme, vold og intoleranse, samt diskriminering og undertrykking (Johansen, 2019, s. 9). Aktivistene ønsket både seksuelt og menneskelig mangfold.

Begrepet *skeiv* ble i den tiden brukt om homofile menn for å stigmatisere og stemple folk som skeive, og i ordet låg det en forståelse for at det var noe «feil» med skeive mennesker (Johansen, 2019, s. 9). Gjennom å ta tilbake begrepet som noe positivt, skapte de en plattform der aktivister med ulik bakgrunn og identitet arbeidet i fellesskap med å endre samfunnet. I dag bruker vi gjerne begrepet som en paraplybetegnelse, slik det ble brukt av de skeive

aktivistene på 90-tallet i USA. Mennesker som ikke er heterofile og/eller cis-kjønn, altså mennesker som identifiserer seg med et annet kjønn enn hva de er født, kan bli omtalt som skeive. I stedet for å bruke begrepet *skeiv identitet*, bruker jeg *homofil identitet*. Jeg velger å bare bruke skeiv i sammenheng med det kjønns- og legningsuavhengige begjæret i analysedelen. Dette er for å unngå forvirring, slik at det er klart om jeg skriver om identitet eller begjær.

I kjølvannet av Stonewall-opprøret i 1969, vokste det frem en bevegelse for homoseksuelle i USA (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 288). Denne bevegelsen førte med seg søken etter alternative teorier for å forstå og forklare homofil kjønnsidentitet og seksualitet. Ut av dette vokste lesbe- og homostudier, og gjennom denne typen studier vokste skeiv teori. Ifølge Mortensen og Jegerstedt (2008, s. 289) var det Teresa De Lauretis som navnga teorien. Lauretis ble inspirert av skeive aktivister som utførte aksjoner i offentligheten, på steder der heterofile familier ofte oppholdt seg. Dette var blant annet på kjøpesenter og offentlige parker.

I en artikkel fra 1991 skriver Lauretis om mexicansk-amerikanske menn som ikke identifiserer seg som homofile, til tross for at de er seksuelt aktive med andre menn (Lauretis, 1991, s. 15). Disse mennene hadde ikke det samme forholdet til homofile menn som det de hadde i Nord-Amerika på denne tiden. Det var ikke behov for å bli puttet i båser ut ifra hvem en valgte å utføre seksuelle handlinger med. Lauretis skriver i artikkelen at vi må endre synet vårt på seksualiteten. At samfunnet oppfatter homofilt begjær som noe alle opplever, tilhører ikke fremtiden ifølge Lauretis (1991, s. 16), men at det er slik samfunnet er i dag, og vi må åpne øynene våre for dette.

Hun ønsket å bringe den aktivistiske ånden til de skeive opprørerne inn i akademika, og lanserte derfor *skeiv teori* (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 290). Teorien skiller seg fra de tidligere lesbe- og homostudiene ved at den ikke ser på seksualitet som noe fastsatt, en del av identiteten og noe konstant, men som noe som forandrer seg. I tillegg er skeiv teori kritisk til å regne identitet som noe uforanderlig. Teorien ønsker å forske på identiteten som et mangfold og noe som er skiftende. Mortensen og Jegerstedt (2008, s. 290) skriver om det heteroseksuelle regimet, altså det å fremstille heteroseksualiteten som det normale og naturlige, mens andre seksualiteter er sett på som avvik, og at dette er noen av de diskursive tankene skeiv teori stiller seg kritisk til (Mortensen & Jegerstedt, 2008, s. 290). Skeiv teori ønsker å belyse at den kulturen som blir sett på som normalt og naturlig, går på bekostning av

andre. Den stiller seg kritisk til å i det hele tatt omtale noe som naturlig, som en «naturlig» seksualitet. Dersom noe er «naturlig», vil det også nødvendigvis være noe som er «unaturlig», og det er ikke noe unaturlig med seksualitet og identitet.

En annen viktig person innen skeiv teori, er Judith Butler. Jegerstedt (2008, s. 74) omtaler Butler som den mest omdiskuterte av alle feministiske kjønnteoretikere. Butler ble raskt plassert innenfor skeiv teori, men hun identifiserte seg også som feminist (Jegerstedt, 2008, s. 74). Disse ble sett på som to ulike ting. Mens den tradisjonelle formen for feminisme i hovedsak var opptatt av motsetningene mellom menn og kvinner, var noe av grunnen til at Butler fikk den store gjennomslagskraften nettopp at tenkingen hennes var mer alternativ og ikke bare så på forskjeller mellom kjønn. Senere har hun prøvd å plassere seg i en dialog mellom feminisme og skeiv teori. Butler stiller seg kritisk til begrepet *biologisk kjønn*, som peker på den forestillingen at vi er født som enten biologisk mann eller kvinne. Den tankegangen vi har rundt kjønn, har en avgjørende betydning for måten vi forstår seksualitet og identitet på (Jegerstedt, 2008, s. 74). Hun mener at denne tankegangen er diskursiv. Jegerstedt skriver at kravet om heteroseksualitet ligger til grunn for at vi oppfatter kroppen som enten biologisk mann eller kvinne (Jegerstedt, 2008, s. 76). Denne formen for tenking rundt biologisk kjønn, er igjen med på å opprettholde den heteroseksuelle normen. Innenfor denne tankegangen vil homoseksualitet være et avvik, enten en avvikende oppførsel eller et avvikende gen, eller noe «unaturlig». Med denne tankegangen kan andre former for seksualitet og kjønn oppfattes som uforståelig, skriver Jegerstedt (2008, s. 76).

2.2.1 Folk flest er skeive

En sentral talsperson for skeiv teori i Norge er professor Agnes Bolsø. For å analysere det homofile begjæret som er fremstilt i ungdomsromanene jeg har valgt, tar jeg i hovedsak utgangspunkt i Bolsøs bok *Folk flest er skeive: queer teori og politikk* (2010). Da Judith Butler lanserte boken sin *Gender trouble* fikk den sterk innflytelse på kjønnsforskningsfeltet rundt i Europa, deriblant Agnes Bolsø. Bolsø forteller at hun synes den skeive teorien Butler skrev om var kjærkommen, da hun selv ikke skjønnte det skarpe skille mellom homofil og heterofil, og hvorfor vi må identifisere oss med en av dem. Boken *Folk flest er skeive: queer teori og politikk* (2010) er en forlengelse av hennes doktorgradsarbeid som omhandlet lesbisk seksualitet, og som problematiserer forholdet mellom homofil og heterofil.

Menneskekroppen er både plassen og verktøyet vi bruker for begjær, men ifølge Bolsø (2010) er den også et objekt. Det er elegansen, skjønnheten og tiltrekningskraften vår vi bruker til å forføre andre, og lar oss forføre av. Bolsø skriver at det å ha en kjønnet kropp, innebærer mulighet for kroppslig begjær, noe som åpner opp for konkrete kroppslige aktiviteter knyttet til begjæret (Bolsø, 2010, s. 5).

Bolsø skriver i boken sin at begjæret tar ikke hensyn til hvilket kjønn den kan tenne på (Bolsø, 2010). Begjæret kan tenne på hvilken som helst kropp vi blir forført av. Hun poengterer også at dersom vi skal få et samfunn som ikke sorterer mennesker etter hvem man har sex med, og et samfunn der vi ikke trenger å «komme ut av skapet», bør vi slutte å kategorisere hverandre ut ifra legning (Bolsø, 2010, s.7). Det er ikke behov for å kategorisere hverandre ut ifra seksualitet på slik måte det blir gjort med, for eksempel, religion.

Dersom en ser på mennesker og deres seksualitet uten de heteronormative brillene, vil en lettere se homoseksualiteten hos andre enn de som identifiserer seg selv som homofile. Ifølge Bolsø (2010) har vi ikke utviklet tenkemåten og forståelsen vår rundt seksualitet siden 1970-tallet. Dette medfører at mange i dagens samfunn mangler forståelse for seksualitetens mangfold og kompleksitet. Hun skriver også at alle er i stand til å føle på homoerotiske følelser, fordi disse følelsene baserer seg ikke på kjønn og identitet (Bolsø, 2010). Noe så lite som et smil fra fremmede kan få oss interessert. For å prosessere og bearbeide begjæret vi føler på, bruker vi fantasien (Bolsø, 2010). Minner vi allerede har blir overført til nye situasjoner og kobler nye mennesker til tidligere erfaringer.

Mennesker som tiltrekkes, både fysisk og psykisk, av mennesker av det motsatte kjønn kategoriserer vi som heterofile, mens mennesker som tiltrekkes andre med samme kjønn, kategoriserer vi som homofile. Ifølge Bolsø fungerer begjæret på en annen måte (Bolsø, 2010, s. 38). Hun presenterer et tredje element i denne relasjonen, dette elementet er symbolsk. Elementet er det som erotiserer forholdet. Bolsø presenterer begjær som en trekant. Aktørene står i begjærsrelasjon til hverandre, de føler på det erotiske. Denne følelsen blir muliggjort av et tredje element. Elementet kan være hva som helst, men Bolsø bruker maktdynamikken i det sadomasochistiske begjæret knytt til dominans og underordning som eksempel.

Morgan (2013) poengterer at en viktig kritikk til det tradisjonelle synet på seksualitet, er den normaliseringen av seksuelle variasjoner ungdommer, i hovedsak fra vestlige land, fremmer. Hun påstår at dagens ungdommer er mer inkluderende enn tidligere generasjoner. Det medfører

at tema homoseksualitet blir ufarliggjort, og de gammeldagse holdningene til seksualitet og det å «komme ut av skapet» blir visket ut. Mange vil anse dette som en positiv utvikling. Videre skriver Morgan at denne utviklingen visker ut behovet for å kategorisere mennesker ut ifra seksualitet, da seksuelle preferanser ikke er en identitetsfaktor som trenger å bli fastslått. Det kan hevdes at dagens ungdom ikke ønsker å følge tradisjonelle seksuelle orienteringsetiketter som en følge av restriksjonene som er pålagt dem, ut ifra disse oppfatningene Morgan (2013) har.

Hun viser også til en undersøkelse som ble gjennomført på øst- og vestkysten av USA, der 2733 ungdommer bidrog (Morgan, 2013). Denne studien viste at ungdommer i alderen 15-22 år, med en gjennomsnittsalder på 19 år, indikerer at tiltrekning var den viktigste komponenten innen seksuell legning. Den seksuelle adferden og identiteten var ikke nødvendigvis like relevant. Morgan konkluderer med at resultatene av forskningsstudier kan tyde at ungdommer i dag velger bort tradisjonelle etiketter, da de ser på seksualitet som mye mer kompleks enn det vi har tidligere antatt. Resultatene kan også tyde på at den kritikken blant annet skeiv teori retter mot begrepene seksualitet, legning og identitet i kombinasjon har hjulpet, og at samfunnet er i en endring.

Kjønnsforsker og litteraturviter Nils Axel Nissen skriver i boken *Homo/hetero* om forskjellen på sex og seksualitet (Nissen, 2001, s. 19). Han skriver at seksualitet er sex satt i system, noe som er et fenomen fra nyere tid. Han skiller mellom sex og seksualitet slik: «Sex er noe vi gjør; seksualitet er noe vi er.» (Nissen, 2001, s. 19). Det seksuelle systemet, i Nissens betegnelse, handler om kulturens oppfatning av den kjønnede kroppen, sex, hvorfor vi handler slik vi gjør og hvordan vi kan og bør bruke kroppen i seksuell samhandling. Nissen presiserer at gjennom tidene har mennesker alltid hatt sex med hverandre, men det var ikke før på starten av 1900-tallet vi la den type vekt på seksualitet og seksuell identitet i den grad vi gjør i dag. Mange som stiller seg bak skeiv teori ønsker å gå bort ifra denne sorteringen, blant dem finner vi Agnes Bolsø.

2.3 Ungdomslitteratur

2.3.1 Identitet og identitetsutvikling i ungdomslitteratur

Spørsmålet om identitet er sentralt i realistisk ungdomslitteratur (Nes & Slettan, 2020, s. 39).

Vi kan si at realistisk ungdomslitteratur, er litteratur som vi opplever at faktisk kan skje i

virkeligheten, samt at den er troverdig. Slettan (2014, s. 22) skriver at identitetssøking og livsmestring er en hovedtematikk i ungdomslitteratur. Lesing og teksttolking er prosesser ofte tilknyttet identitetsskaping, spesielt i en utdanningskontekst. Det er også viktig i norskfaget. Refleksjon og tenking er egenskaper som blir trent opp under lesing, gjennom dette også identitetsbygging. Elevene leser om mennesker med ulik bakgrunn og erfaring, som opplever forskjellige ting, og de lærer seg å sette seg inn i andres historier, som er empatibyggende. Når en leser, kan en oppleve at egen identitet står sterkere i etterkant, fordi en kan lese om noe som utfordrer identiteten, eller som bekrefter den ytterligere.

Solbjørg Tormodsdotter Nes (2014, s. 31) skriver om identitetsutviklingen og dens prosess i ungdomslitteratur. Utviklingsprosessen vi følger i ungdomsromaner foregår gjennom at hovedpersonen møter på motgang, utfordringer og konflikter, samt at hen opplever kriser og blir satt på prøver. Gjennom erfaringer kan hovedpersonen utvikle en bedre forståelse for seg selv og omverden. Prosessene hovedpersonen gjennomgår er med på å utvikle identiteten, både for hovedpersonen og leseren. Nes (2014, s. 31) bruker begrepet *identitetsbyggende handlingsforløp* om de identitetsutviklende opplevelsene hovedpersonen i boken møter på.

Komposisjonen som blir brukt for å bygge opp teksten endres etter hvilket identitetssyn som skal fremmes (Nes, 2014, s. 32). Dersom identiteten skal fremstå som diffus, kan det bli brukt hyppige tilbakeblikk som gjerne er forvirrende, både for leser og den litterære personen det blir skrevet om. Dersom identiteten skal stå sterkt i verket, blir det brukt en strengere kronologisk rekkefølge for å slå fast identiteten og en får se den gradvis utvikle seg gjennom historien.

Ungdomsromanen følger ofte et fast narrativt grunnmønster i danning og identitetsutvikling (Nes, 2014, s. 32). Dette er hjemme – hjemløs – hjemkomst, der disse ofte blir brukt i overført betydning. I realistisk ungdomslitteratur er ofte den hjemløse fasen lang, og i denne delen blir hovedpersonen ofte koblet fra den sammenhengen hen er i, for eksempel venner eller familie. Det kan også være hovedpersonen selv som velger å distansere seg fra disse eller oppsøke nye forbindelser. Gjennom denne prosessen blir det lagt til rette for en indre reise, gjennom følelsesmessig frigjøring, meningssøking og modning og utvikling av identitet (Nes, 2014, s. 32).

Ifølge Nes (2014, s. 33) er ikke ungdommer i nyere utgivelser fullt så «hjemløse» som de var i tidligere ungdomslitteratur. Avstanden mellom den voksne og ungdommen er heller ikke like

stor som tidligere fremstilt i ungdomsromaner. I dagens ungdomslitteratur kan en oftere lese om forståelsesfulle voksne som ønsker ungdommen godt og vil veilede dem i overgangen til voksenlivet, selv om de også kan være naive i prosessen. Mødrene til både Felix og Jarle er gode eksempler på dette. De ønsker det beste for barna sine, og viser tydelig kjærlighet. Felix sin mor viser bekymring for han når han ikke har det bra, og bidrar med råd når han oppsøker dem eller ser ut til å trenge noen. Overgangen mellom barn og voksen har stort fokus i dagens samfunn, og dette blir sett på som fasen for de unges identitetsutvikling, eller identitetsdannelse (Illeris et al., 2002, s. 27). Denne prosessen kan knyttes tett sammen med utdanningsaspektet. Lærere bidrar i stor grad til unges identitetsutvikling gjennom undervisning.

Aamotsbakken (2009, s. 224) skriver at alle tekster vi leser, uavhengig av hvor de blir publisert, består av ideer som er utviklet av andre enn den som leser. Som leser går en inn i en posisjon som inviterer til refleksjon og utvikling, fordi man leser tankene til et annet menneske som kanskje ikke tenker på samme måte som oss. Gjennom å se verden fra en annens perspektiv, kan empatien og identiteten bli utviklet. Å lese noe man er uenig i, kan føre til refleksjon over egne følelser og holdninger, som igjen kan gjøre at en står stødigere i egen identitet.

Tidligere var identitet noe en utviklet og nesten arvet. Det var visse rammer, som hvor du bor, hvilken klasse du tilhører, familien din og etnisitet (Illeris et al., 2002, s. 41). I dag står ungdommer friere til å utforske egen identitet på annet grunnlag. Tidligere ble identiteten i stor grad påvirket av familiens identitet, den gikk ofte i arv. Ifølge Slettan (2014, s. 22) blir identitet underlagt reforhandling og justering, derfor er den ikke like konstant som mange ser ut til å tro. Vi må selv vurdere normer og verdiger, gjennom det blir vi utfordret til selvrefleksjon. Dette allmenne fenomenet viser ekstra godt i ungdomslitteraturen. Identitetsproblematikken som blir presentert i de siste tiårenes ungdomslitteratur, kommer til synet gjennom at mange av verkene er sterkt orienterte mot det indre, altså mot følelseslivet (Slettan, 2014, s. 22).

2.3.2 Maskulinitet i ungdomslitteratur

I ungdomslitteratur med mannlige hovedpersoner, er ofte maskulinitet et tema. Mange opplever at maskuliniteten deres er viktig for hvordan de ønsker å fremstå, altså for

identiteten sin. I boken *Inn i barnelitteraturen – artiklar om bøker for barn og unge* (2010) skriver Svein Slettan om maskulinitet i ungdomslitteratur. Ifølge Slettan (2010, s. 166) er maskulinitet et relasjonelt begrep, og at avgrensingen blir satt i kontrast eller sammenheng med noe annet, for eksempel forholdet mellom maskulinitet og femininitet. I ungdomslitteratur blir maskulinitet ofte problematisert gjennom at gutter observerer handlingene, livsfølelsen og idealene til voksne menn, og reflekterer over dette. I noen verk kan den voksne maskuliniteten fremstå som en overveldende makt, og kan rykke ungdommen ut ifra trygge omstendigheter, som å bli fraskilt tryggheten hos mor (Slettan, 2010, s. 168). For eksempel opplever Jarle traumatiske hendelser med den alkoholiserede faren, og ender opp med å beskytte seg selv og moren fra ham (Renberg, 2003). Da de bor sammen, har faren den overveldende makten. Han har makt over både Jarle og Jarles mor. Etter foreldrene hans går fra hverandre, kan det virke som Jarle er den som overtar makten. Han gir Jarle ting som erstatning for at de ikke bruker tid sammen, både for å glede Jarle og lette egen samvittighet. Jarle lærer seg å utnytte dette til sin egen fordel.

Mange bøker, spesielt ungdomsbøker, har etter min erfaring, en stereotypisk maskulin person. Den guten som er en «bølle», og rakker ned på andre barn for at de for eksempel går kledd mer feminint, oppfører seg mer feminint, eller kanskje karakteren også har homofobiske holdninger til noen som oppfører seg litt utenfor kjønnsnormen. Den indre homofobien Jarle møter på i *Mannen som elsket Yngve*, som du kan lese om i analysedelen, opplever jeg som en frykt for å skille seg ut fra heteronormen.

Slettan skriver, i sammenheng med maskulinitet, om angsten for det kvinnelige (2010, s. 170). Jeg tror mange heterofile menn tar avstand fra eller går i forsvarsmodus når det stilles spørsmål som gjelder seksualiteten deres. Det kan være fordi de er redd det «kvinnelige», og vil ta avstand fra det. Dersom en tenker på kvinner som noen de kan «erobre», impliserer det at kvinner er mindre verdt enn menn, da de kan erobres. Dersom en mann blir forsøkt forført av en annen mann, vil en slik tankegang tenke at den forførte ligger under den andre i hierarkiet. Det kan også være at de frykter å bli sett på som feminine, som ofte er et stigma rundt homofili. Thepsourinthone et al. (2020) skriver om homofili og femininitet. I en undersøkelse gjennomført blant homofile menn i Australia, viser resultatet at menn som føler på internalisert homofobi ønsker å fremstå så maskulint som mulig for å skjule legningen sin. I artikkelen bruker Thepsourinthone et al. begrepet «straight-acting» for å forklar dette, altså å oppføre seg heterofilt. Studien viser at homofile menn heller definerer oppførselen sin som «straight-acting», i stedet for maskulint. Thepsourinthone et al. foreslår at dette er fordi det

ofte er en oppfatning av at maskulinitet hører eksklusivt til den heterofile mannen. Dersom maskulinitet er forbeholdt heterofile, vil det tilsi at femininitet er forbeholdt homofile og kvinner. Dersom vi ser resultatet fra denne artikkelen i sammenheng med Slettans (2010, s. 170) oppfatning av maskulinitet knyttet til frykten for det kvinnelige, kan det være en forklaring på hvorfor noen heterofile menn frykter å bli stemplet som homofile. Det kan være fordi de assosierer homofili med femininitet, og at de ikke føler seg maskuline nok dersom blir stilt spørsmål ved deres legning. Dette underbygger min antagelse av noen heterofile menn i det forrige avsnittet.

Tematikken om følelser har tidligere vært tillagt ungpibeoken, og en finner den fortsatt i stor grad i bøker med kvinnelig hovedperson (Slettan, 2014, s. 23). Men, Slettan viser til at fra 1970-tallet og frem til nå, har også ungdomslitteratur mannlige hovedpersoner med sterk orientering mot følelseslivet. Dette er en positiv utvikling ifølge Slettan. Det viser at gutters sosialisering er i endring, og maskuliniteten i bøkene fremstår bredere og mer kompleks. Begge bøkene jeg skal analysere i oppgaven handler i stor grad om menns følelser, på godt og vondt, og er gode eksempler på romaner med mannlig følelsesmessig representasjon fra to ulike tiår.

2.3.3 Hva kjennetegner ungdomslitteratur?

Vi har nå sett på identitetsbegrepet og maskulinitet innen ungdomslitteratur, men hva er egentlig ungdomslitteratur? En avgrensning av hva ungsomlitteratur er, kan være litteratur som er utgitt med ungdom som målgruppe (Slettan, 2020, s.13). Slettan avgrenser ungdom til barn i tenårene. Noe ungdomslitteratur er merket, for eksempel på omslaget, for å markere at de er nettopp ungdomslitteratur, mens andre ikke er det. Ungdomslitteratur finnes i ulike medier, både i fysisk form, som bøker, men også på internett og tv. Det kan være vanskelig å skille hva som er ungdomslitteratur og hva som er voksenlitteratur. Begrepet ungdomslitteratur kan, i tillegg til litteratur utgitt spesifikt for ungdommer, også brukes i løsere former, som for eksempel at det er litteratur som handler om ungdom, passer for ungdom eller som blir lest av ungdom (Slettan, 2020, s. 14).

Dersom vi tenker at ungdomslitteratur er litteratur som handler om ungdom, er gitt ut for ungdom eller blir lest av ungdom, kan vi kategorisere mye som ungdomslitteratur. Mange bøker blir utgitt i den hensikt å være voksenlitteratur, men ender opp med å ofte bli lest av

ungdommer. Dette blir kalt *crossoverlitteratur*, altså bøker som har flytende avgrensning, og kan passe som både ungdoms- og voksenlitteratur (Slettan, 2020, s.16). *Mannen som elsket Yngve*, kan være et godt eksempel på crossoverlitteratur. Den er ikke nødvendigvis utgitt i den hensikt å være en ungdomsroman, men den blir lest av ungdommer. Jeg har også et inntrykk av at den blir brukt som pensumlitteratur i videregående skole. Grunnen kan være at boken er skrevet fra en ungdoms perspektiv, det gjør at mange kan relatere til egne livserfaringer. Men, selv om det finnes diffuse grenser for hva ungdomslitteratur er, finnes det altså en genuin ungdomslitteratur (Slettan, 2020, s. 17). Dette er litteratur som er utgitt for ungdommer og som fungerer til dette.

Slettan (2014, s. 13) skriver at ungdomslitteratur ofte er skrevet i presens. Dette er for å sette leseren inn i handlingen på en spennende måte. Dersom en historie er skrevet i presens, gir det en følelse av tilstedeværelse for leseren, en følger historien i nåtid og får informasjon samtidig som jeg-personen, spesielt dersom forfatteren skriver med førstepersonsforteller. Begge bøkene jeg skal analysere er gode eksempler på førstepersonsforteller. Selv om begge bøkene er skrevet i presens, vet vi at Jarle forteller historien sin fra et senere tidspunkt. Når bøker er skrevet i presens, følger vi historien i samme tempo som hovedpersonen selv gjennomgår den, men slik er det ikke i *Mannen som elsket Yngve*.

Når jeg leser bøkene, får jeg en følelse av den tilstedeværelsen Slettan (2014, s. 13) forteller om. At bøkene i tillegg er skrevet fra et førstepersonsperspektiv, gjør at tilstedeværelsen blir enda sterkere. Slettan viser til en barnelitteraturforsker som heter Torben Weinreich, som sier følgende: «Jeg-formen vinder forfatteren meget ved, ikke mindst muligheden for intimitet og autencitet, men den kan også være svær, fordi jeg-fortælleren let bliver for klog, for litterær og for voksen» (Weinreich, 2000, sitert i Slettan, 2014, s. 13). Det ønsket for kompleksitet i en ungdomsroman mange forfattere ønsker seg, kan kollidere med ønsket om en troverdig fremstilling av litterære personer. Kompleksiteten kan ødelegge leseflyten og leseforståelsen for ungdom, og derfor vil relasjonen til hovedpersonen være vanskeligere å bygge opp dersom hen ikke forstår resten av teksten. Begrensningen en møter på ved et førstepersonsperspektiv, der fortelleren har begrensninger i hva den kan formidle av andres tanker og følelser, beskriver Slettan også som en utfordring. Dersom voksne personer ikke er inkludert i historien i mer enn en perifer rolle, vil leseren møte på «et rent ungdomsunivers» (Slettan, 2014, s. 13). Ungdomsromaner med tredjepersonsforteller åpner opp for en mer voksen refleksjon enn en roman med en ungdom som førstepersonsforteller med liten grad av samhandling med voksne.

2.4 Tidligere forskning på identitet og seksualitet i litteratur

Det er forsket mye på seksualitet. En finner blant annet mange artikler og masteroppgaver om temaet, som Kari Anne Breivik Eldnes sin masteroppgave fra 2018, *Homofili i norske medier – fra forundring til forståelse, og tilbake igjen. Mannen som elsket Yngve* er det også forsket mye på, et eksempel er Lars Rune Waages artikkel «*Kompis*»? «*Rival*»? «*Kjæreste*»? – eller kanskje bare «*homo*»? – *Om maskuline relasjoner i Mannen som elsket Yngve (2003)*, fra 2014. Her ser Waage på hvordan Jarles maskulinitet blir fremstilt i boken, samt drøfter hvor Jarle kan plasseres mellom legningene «homofil» og «heterofil». Waage bruker derimot ikke direkte skeiv teori til å problematisere seksualitet og identitet som intimt forbundet med hverandre, men nevner at begjær kan være uavhengig av legning, som skeiv teori i stor grad omhandler.

Sveinung Sandberg, Camilla Jordheim Larsen og Willy Pedersen (2005) forsker i sin artikkel på unge menns oppfatning av seksualitet og maskulinitet, tema som også er gjennomgående i min oppgave. Informantene deres er mellom 20-25 år, men mange av holdningene menn har i den alderen kan også være representativt for den 17 år gamle gutten. Resultatet av undersøkelsen viser at menn i dag er mer opptatt av å tilfredsstille den kvinnelige partneren, i motsetning til tidligere da de var mer opptatt av bragden av å erobre kvinner. Jeg skal se på hvordan maskuliniteten blir fremstilt i *Mannen som elsket Yngve* og *Dette blir mellom oss*, derfor er tidligere forskning på maskulinitet relevant for mitt prosjekt. Sandberg, Larsen og Pedersen bruker intervju som metode, og får derfor informasjon om maskulinitet blant informanter med varierende alder. Etersom jeg skal utføre en litterær analyse, vil jeg bare få svar på hvordan Jarle og Felix sin maskulinitet blir fremstilt. Jeg skal ikke forske på hvordan guttene tar stilling til jenter, men fokusere på hvordan maskuliniteten deres blir fremstilt.

Dersom en bruker Google Scholar, Oria eller Idunn som søkemotor, og taster inn *Mannen som elsket Yngve*, vil en få langt flere resultater enn en får dersom en søker etter *Dette blir mellom oss*. Det kan være på grunn av at Krag's bok er utgitt nesten tyve år senere, men også at boken var gjennombruddet til Renberg og er derfor mer allment kjent. Boken er også filmatisert. I Høgskulen på Vestlandets søkemotor for litteratur, Oria, finnes det ingen masteroppgaver som inneholder noen av bøkene jeg skriver om. Dersom en søker på «litterær analyse» derimot, finner en 53 stykker, hvor bare en omhandler maskulinitet. Ingen av søkerresultatene tematiserer, ut ifra tittel, seksualitet og identitet.

Jeg synes på en side at det er fint at det finnes mange artikler om *Mannen som elsket Yngve* som kan gi meg inspirasjon, på en annen side er det også fint at det ikke er så mye forskning på Krags bok. Den eneste forskingen jeg finner som omhandler boken hans er Gørand Søgard Johannessen (2021) sin bacheloroppgave *Homo eller hetero? Undersøkelse av heteronormativitetens usynlige makt i Dette blir mellom oss (2020)*. Denne kan være til inspirasjon, men fungerer ikke som relevant forskning jeg kan basere meg på i denne oppgaven, da en bacheloroppgave ikke har tilstrekkelig høgt forskningsnivå til å bruke som en kilde i en masteroppgave. Det å lese andres oppgaver og artikler er en enorm ressurs, men det er også lett å la seg påvirke av andres tolkninger og refleksjoner. Dette kan være en positiv påvirkning, men samtidig vet jeg at tolkningene jeg gjør av Krags bok er mine egne, ikke noe jeg har lest andre steder. Jeg synes derfor det er både fordeler og ulemper med mye forskning, og det er fordeler og ulemper med lite forskning. En ulempe kan for eksempel vært at dersom mange hadde forsket på bøkene jeg skal, kunne dette medført for store likheter mellom min oppgave og andres forskning. Derfor synes jeg en fordel med at Krags bok ikke er forsket så mye på er at jeg har mange muligheter for hva jeg ønsker å analysere, samtidig som jeg skiller meg ut fra tidligere utgitte oppgaver og artikler om boken.

2.4.1 Oppgavens relevans i fagfeltet

I denne masteroppgaven ser jeg på koblingen mellom seksualitet og identitet, to tema forsket mye på, men ikke like mye i kombinasjonen på den måten jeg gjør. Det er enighet i mange av de vitenskapelige artiklene at legning og seksualitet er en del av identiteten vår. Jeg ønsker å vise at disse ikke nødvendigvis trenger å sees i samme lys, vi kan skille den vi er, fra det begjæret vi opplever. Identitet er som sagt et populært tema i skjønnlitterære analyser av barne- og ungdomsbøker, men ettersom mange ikke skiller begjæret og identiteten vil oppgaven min skille seg fra disse.

Jeg tror at oppgaven kan bidra til en bredere forståelse for seksualitet og identitet, samt gi en bredere forståelse av bøkene jeg analyserer og hovedpersonene i disse. Som norsklærer tror jeg at denne erfaringen er viktig for min undervisning i litteratur. Jeg har også fått inspirasjon til to gode bøker jeg kan lage undervisningsopplegg rundt. I tillegg tror jeg at jeg gjennom denne oppgaven kan øke forståelsen for ungdom og deres opplevelse av seksualitet. Det er en viktig del av ungdomsskoleelevers hverdag, og derfor viktig for oss som jobber med ungdom å ha denne kunnskapen. Ettersom det er en beskjeden mengde forskning gjort på Krags *Dette*

blir mellom oss, kan analysen fungere som inspirasjon for andre som ønsker å studere boken, både innenfor samme tema som jeg forsker på, men og få en forståelse for hovedpersonen Felix og boken generelt, for å analysere andre tema.

2.5 Metode

2.5.1 Skjønnlitterær analyse

«Å analysere litteratur er en ferdighet ingen norsklærer kan klare seg uten, og ingen norsklærerstudent heller.» (Markussen, 2014, s. 205).

Ifølge Markussen (2014, s. 205) kan en ikke drive meningsfull norskundervisning dersom en ikke har studert og analysert tekstene på forhånd. Dersom en gjør dette, vil en få en bedre forståelse for hvordan en ønsker å gjennomføre undervisningen. Innspill fra elevene underveis i timen vil også bli lettere å følge opp dersom en har studert teksten på forhånd. For å undersøke problemstillingen min, skal jeg bruke litterær analyse som metode, og herunder karakteranalyse. Karakteranalyse skriver jeg mer utfyllende om i kapittel 2.5.1.1. Kallestad og Røskelan (2020, s. 47) skriver at når vi analyserer en tekst, studerer vi den grundig for å forklare, beskrive og forstå den. I en analyse plukker en de ulike delene av teksten fra hverandre, og granske på de ulike delene. Dette vil medføre en bedre forståelse for den helhetlige teksten. Den som gjennomfører analysen, i dette tilfelle meg, kan gjøre noen pragmatiske valg når det gjelder de ulike delene av teksten. For min oppgave vil ikke alle delene være like viktig, derfor vil jeg fokusere på de delene av romanene som kan bidra til en bedre forståelse for Felix og Jarles identitet og begjær. Selv om andre deler av teksten er viktig for helheten av verket, vil kun noen deler, som kan brukes i en karakteranalyse, være relevant for meg. Det å studere enkelte deler av bøkene på den måte jeg gjør, vil også kunne bidra til å forstå helheten, til tross for at jeg fokuserer på utvalgte deler. Gjennom å studere de valgte delene, vil forståelsen for bøkene i sin helhet øke. Når jeg vet mer om hvordan seksualitet og identitet blir fremstilt i bøkene, kan jeg bedre forstå resten, hva som skjer og hvorfor hovedpersonene handler som de gjør.

For å gjennomføre analysen på en fullverdig måte, må jeg *tolke* funnene mine i lys av relevante teoretiske begreper. Formålet med en analyse er at vi ønsker å forstå teksten (Kallestad & Røskeland, 2020, s. 48). For å forstå funnene, må vi gjøre en viss tolkning av dem. Markussen (2014, s. 207) skriver at «når man tolker, undersøker man hvordan mening

skapes gjennom tekstens forløp, hvor ulike deler griper inn i hverandre». Vi kan si at en skjønnlitterær analyse har to sider: den som kan konstateres ut ifra det en leser i teksten, og det vi må tolke selv (Kallestad & Røskeland, 2020, s. 48). Jeg må tolke funnene om identitet og begjær i ungdomsromanene, for å undersøke hva dette har å bety for hovedpersonenes selvoppfattelse, som igjen kan fortelle noe om hvorfor de handler som de gjør. Den prosessen Markussen (2014, s. 207) forklarer at man gjennomgår underveis i tolkningen, kaller han for *den hermeneutiske sirkel*. Det er et begrep som er hentet fra Hans Georg Gadamer's *Sannhet og metode*. Gjennom den hermeneutiske sirkelen og dens prosess, må en forstå de ulike delene i lys av helheten, og helheten i lys av de ulike delene. Å tenke med en hermeneutisk metode handler om å tenke over hva vi gjør når vi tolker noe. Gadamer (2010, s. 331) skriver at den hermeneutiske sirkelen verken er subjektiv eller objektiv. Han beskriver forståelsen som en sammenheng mellom overlevererens bevegelse og fortolkerens bevegelse, altså hvordan leseren, forfatteren og verket har en sammenheng som endres underveis i lesingen. Forståelse betyr at en forstår hverandre, og at det finnes en enighet (Gadamer, 2010, s. 212). Hvordan vi tolket det vi leser, er ifølge Gadamer ikke en subjektiv handling, men den er betinget av det fellesskapet som forbinder oss med overleveringen, altså det vi leser (Gadamer 2010, s. 331).

Før vi kan tolke tekster, skriver Markussen (2014, s. 207) at vi må *beskrive* dem. Å beskrive noe innenfor den litterære sjangeren gjøres gjennom å beskrive teksten så nøyaktig som mulig, ved hjelp av relevant fagterminologi. Markussen skriver også at å tolke noe og å beskrive noe, henger tett sammen. Selv bruker han, ifølge seg selv, begrepet *analyse* om både tolkning og beskriving. Det tolker jeg som at han mener at både tolkingen og beskrivingen er det som utgjør analysen. Beskrivelsen er det som legger til grunn for tolkingen (Markussen, 2014, s. 207). Ifølge Markussen, er det mange som mener at beskrivelsen bygger på en viss analyse og tolkning. Det finnes ikke én korrekt måte å tolke en litterær tekst på, fordi alle leser den på ulike måter, og alle tekster rommer flere tolkningsmuligheter (Markussen, 2014, s. 207). Til tross for at alle tekster har flere mulige tolkninger, er vi forpliktet til å forholde oss til tekstens egne ord og ordsammensetninger. Det tolker jeg som at dersom analysen skal være fullgod, må en kunne begrunne tolkningene en gjør, ut ifra det som faktisk står i boken. Ifølge Markussen er det nyttig å høre på andre og hva de ser og tenker, da samtaler og sekundærlitteratur vil kunne løfte ditt eget refleksjonsnivå. Dette kan for eksempel være, i min oppgave, andre tekster om *Mannen som elsket Yngve* og *Dette blir mellom oss*, eller det kan komme fra litterære samtaler med andre som har lest bøkene, for eksempel samtaler med

veileder.

Når en gjennomfører en litterær analyse, er dette en form for kvalitativ forskningsmetode. Krumsvik og Jones (2019, s. 18) skriver at dersom en skal håndtere kvalitativ forskning på korrekt og god måte, må en skjønne egenarten til forskningsmetoden. Videre skriver de at vi ofte knytter den kvalitative forskningen til anvendt forskning, som er knyttet til spesifikke mål, som for eksempel å forske på hvordan skeiv teori kan kaste lys over hovedpersonene i utvalgte ungdomsromaner. Et mantra innen kvalitativ forskning er å tenke dybde i stedet for bredde.

Både *Mannen som elsket Yngve* og *Dette blir mellom oss* tar opp mange alvorlige tema, som kan være nyttige og interessante å analysere. Bøkene tematiserer mobbing, psykisk helse og uhelse, samt alkoholisererte foreldre og dysfunksjonelle familier. Dette er dog ikke tema som er relevant for min oppgave, derfor vil jeg ikke fokusere på disse under lesingen. Andersen et al. (2012, s. 22) skriver at en analyse aldri vil drøfte alle elementer i en tekst, derfor er utvelgelsen av analytiske elementer viktig. Det viktige med analysen er at det en velger å forske på må kunne kommuniseres videre, presiseres og beskrives, slik at leseren forstår målet med analysen og resultatet av den.

2.5.1.1 Karakteranalyse

Karakteranalyse springer opprinnelig ut av dramateori, eller nærmere bestemt av Aristoteles' klassiker *Poetikken*. De færreste skuespill har en forteller, derfor er det gjennom handling de ulike personenes karakter kommer til syne. I litteraturen derimot, viser de litterære personene seg i både beskrivelser og handling, derfor er det det nyttig å gjennomføre karakteranalyse for å bli bedre kjent med dem. De litterære personene er de som gjør det enklere for oss å leve oss inn i handlingsforløpet og universet det befinner seg i (Engelstad, 2022, s. 58). Engelstad bruker begreper *karakter*, men ettersom han skriver om film og jeg om litteratur, velger jeg å bruke begrepet *litterære personer*.

De litterære personene bidrar til en helhetlig og troverdig fortelling. Diskusjonen om hva som er viktigst, handling i fortellingen eller den litterære personen, er ifølge Engelstad (2022, s. 59) «nokså kunstig». Det er fordi de kan ikke sees på hver for seg, men må sees som en helhet, der den litterære personen utgjør handlingen og handlingen er betinget av personen. I tillegg er personen mer enn bare den handlingen de er med i, i mange tilfelle er det gjennom

de litterære personene vi klarer å engasjere oss i handlingsforløpet.

Maria Nikolajeva (2002, s. 11) skriver om den litterære personens plass i det narrative, og om de ulike typene personene som finnes i litteratur. Både i *Mannen som elsket Yngve* og *Dette blir mellom oss* kan vi finne det Nikolajeva (2002, s. 12) kaller *character-narrator*, eller førstepersonsforteller som vi bruker på norsk. Det betyr at det er hovedpersonen selv som er fortelleren i historien. Vi ser at både Jarle og Felix er de som forteller historiene og hvordan denne forløper seg, og vi får vite deres tanker og følelser rundt hendelsene.

Det finnes mange ulike litterære personer i barne- og ungdomslitteratur. Eksempler på dette er protagonisten som «hever seg» over alle andre, helten i historien, personer som blir brukt som virkemiddel for å fremme ideologier og personer som blir fremstilt som en menneskeliggjøring av dyr (Nikolajeva, 2002, s. 30-37). Den type person som er relevant i denne analysen, er den lav-mimetiske personen. Denne typen protagonist er det «vanlige» barnet eller ungdommen, som opplever vanlig hendelser, det kan være ordinære hendelser eller hendelser som forekommer ofte. Den lav-mimetiske personen er verken bedre eller dårligere enn andre personer, og dette er noe Nikolajeva (2002, s. 37) beskriver som et nyere fenomen. Dette til tross for at den realistiske litterære personen har funnes lenge. Litterære personer deles også inn i *runde* personer og *flate* personer (Engelstad, 2022, s. 73). Flate personer er ofte endimensjonale i fremstillingsmåten, de forandrer seg lite gjennom fortelling. Runde personer derimot, er uforutsigbar i sin oppførsel og handlemåte (Engelstad, 2022, s. 75). Et eksempel på dette er Jarle i *Mannen som elsket Yngve*. Hans handlinger er ofte utypisk han, og er dermed ofte uforutsigbare for leseren.

«Karakteren er mindre enn et vanlig menneske, men mer enn bare ord på en bokside» (Gaasland, 1999, s. 96). Gaasland skriver at vi må «forestille oss den litterære personen i et verk som en kentaur – halvt menneske og halvt tekst» (Gaasland, 1999, s. 96). Litterære personer som er portrettert på en troverdig måte gjennom teksten, vil da kunne fremstå som et ekte menneske i leserens hode. Vi danner oss et klart bilde av hen ut ifra det vi leser. Vi ser for oss alt fra utseende, til yrke, til vaner og ferdigheter (Engelstad, 2022, s. 59). Selv om forfatteren er sparsom med informasjon om den aktuelle personen, danner vi oss fortsatt et bilde av hvordan hen er, ut ifra hvordan handlingen utspiller seg.

For å gjøre en god karakteranalyse, må en ifølge Gaasland (1999, s. 96) ta hensyn til dobbeltheten til personen man analyserer; at den både er et menneske samtidig som den er en

sekvens av ord på en side i en bok. Han poengterer også at for å gjøre en analyse, må vi analysere personen sammen med handlingen, da disse utfyller hverandre. I denne oppgaven skal jeg foreta en litterær analyse, innunder her en karakteranalyse, altså en analyse av litterære personer. Jeg kan likevel ikke se Jarle og Felix som bare to litterære personer, da de er betinget av handlingsforløpet i bøkene, og handlingen er betinget av dem. De hadde ikke fantes hadde det ikke vert for handlingen, og motsatt, derfor er det viktig å se disse som en helhet.

Ifølge Gaasland (1999, s. 96) har fortelleren av historien stor påvirkning for hvordan historien kommer til live. På grunn av dette bør fortellerens troverdighet alltid vurderes, spesielt om den er skrevet fra et førstepersonsperspektiv, slik som *Mannen som elsket Yngve* og *Dette blir mellom oss* er. En forteller fra et førstepersonsperspektiv, eller en jeg-forteller, har begrenset innsyn i andre personers følelser og tanker. Jeg-fortelleren kan bare formidle andres følelser og tanker dersom den andre personen uttaler eller gir uttrykk for dem (Gaasland, 1999, s. 96). For at denne type forteller skal fremstå troverdig, må den fortelle om handlingsforløpet på en troverdig måte, på en måte som får leseren til å forestille seg universet boken tar sted i. Mens det tidligere var vanligst med tredjepersonsforteller i ungdomslitteratur, er det nå vanligere med førstepersonsforteller (Slettan, 2010, s. 13).

2.5.2 Interne og eksterne tilnærminger

Andersen, Mose og Norheim (2012, s. 19) skiller en litterær analyse i to deler, den *tekstinterne* og den *teksteksterne*. Ifølge disse korresponderer skillet mellom det interne og det eksterne med skille mellom *heteronom* og *autonom*. En tekstintern, autonom analyse går ut på å analysere verket som en helhet, ikke i sammenheng med andre faktorer, slik som kontekst og forfatterens intensjoner (Andersen et al., 2012, s. 19).. Motsetningen til dette, vil være en heteronorm betraktningmåte. Den går ut på å se de utenforstående aspektene rundt teksten som en del av verket. Noen forskere mener for eksempel at forfatteren bak verket er nesten like viktig som teksten (Andersen, et al., 2012, s. 21). Det er fordi alt som blir skrevet i boken, er betinget av forfatterens egne tanker. Hvilke holdninger og følelser hen har rundt tema som det blir skrevet om, hvordan forfatteren ønsker at boken skal tolkes, og hva hen ønsker skal være målet med boken. Vi danner oss tanker om alt vi leser, og som forfatter deler en tankene sine gjennom tekst. Derfor er hen viktig for historien. Andre er mer opptatt av teksten som estetisk objekt, mens noen mener at fokuset på leserens reaksjon er det viktigste når det

kommer til litterære analyser.

I en litterær analyse kan en altså velge å se på ulike tekstinterne tilnærminger, hvor en primært undersøker den litterære teksten, samt at vi kan analysere sammen med utenforstående faktorer (Kallestad & Røskeland, 2020, s. 45). Selv om vi ofte skiller mellom tekstinterne og teksteksterne tilnærminger, er det ikke alltid like lett å skille disse. I oppgaven min skal jeg gjennomføre en karakteranalyse ut ifra hva som står i teksten, det vil si en tekstintern tilnærming. Men i tillegg til å gjøre en tekstintern analyse, må jeg også gjennomføre en tekstekstern analyse. I teksteksterne analyser kobles den skjønnlitterære teksten til noe utenom verket, for eksempel hvordan en kan knytte det litterære innholdet til noe i samfunnet. Jeg analyserer ungdomsromanene ut ifra hva som står i teksten, men kobler de opp mot samfunnsaktuelle spørsmål, som forskjellen på homofilt begjær og homofil identitet. Disse begrepene står ikke i veien for å lese romanene på en oppmerksom måte. De er heller begreper som gjør det lettere for leseren å forstå hovedpersonene på en bedre måte enn en ville gjort uten kunnskap om dem. Dette bidrar også til en bedre helhetlig forståelse av verket, da homofilt begjær og homofil identitet er omfattende tema i begge bøkene.

Utgangspunktet jeg går inn i oppgaven med å analysere disse to ungdomsromanene, er ikke nøytralt. Jeg går inn med klare forventninger om hva jeg ønsker å finne svar på, og leser bøkene i lys av skeiv teori, i stedet for å lese dem på en nøytral måte. Det finnes dog ingen «nøytral» måte å lese en tekst på. Som mennesker har vi mye med oss inn i lesingen av en tekst. Alle tanker, holdninger, erfaringer og fordommer vi har vil påvirke hvordan vi går inn i lesingen. Man vil tolke det man leser ulikt, på grunnlag av ulike erfaringer. Det er dog viktig, ifølge Gadamer (2010, s. 337) å skille mellom fordommer som er *sanne*, som skaper forståelse for det en leser, og mellom *falske* fordommer, som skaper misforståelse. Gadamer skriver at det er naivt å tro at vi kan legge bort fordommene våre i det vi går inn i en tekst.

3. Analyse

3.1 Mannen som elsket Yngve (2003)

Jeg har allerede nevnt hvorfor jeg valgte å studere denne boken, og hvilke kriterier jeg tok utgangspunkt i. Jeg har dog ikke nevnt hva jeg spesifikt skal studere i *Mannen som elsket Yngve*. Jarle kan sies å ha et problematisk forhold til egen seksualitet. Gjennom boken

opplever han begjær og forelskelse, som fører til en identitetskrise. Jeg skal analysere det begjæret Jarle opplever, for å få svar på eller for å belyse problemstillingen min. Jarles begjær er vanskelig for leseren å forstå seg på, fordi Jarle selv vanskeligheter med å forstå det. Ofte knyttes begjær til identitet, men begjæret han føler på er vanskelig å forene med selvforståelsen hans. I tillegg til å undersøke begjæret, skal jeg undersøke hvordan identiteten hans blir fremstilt i romanen. Jeg ønsker å analysere hvordan identiteten og seksualiteten knyttes til hverandre i boken.

3.1.1 Sammendrag

Sammendraget fokuserer i hovedsak på hva som skjer mellom Jarle og Yngve, og hvordan Jarle handler i sammenhenger som innebærer Yngve. Handlingen er lagt til 1989, men vi kan si at det er en eldre Jarle, eller en Jarle som allerede har gjennomgått hendelsene som forteller oss om dem. Jarle er en sytten år gammel gutt som bor i Stavanger sammen med moren sin. Han går på videregående skole, er kjæreste med Katrine og henger med bestekompiisen sin, Helge. Jarle har et komplisert forhold til sin far, som er flyttet fra ham og moren. Jarle er en slik type person som er stolt av å være annerledes. Han beskriver seg selv som en egenrådig person, dersom noen sier ja, sier han nei, og motsatt. Han er samfunnsengasjert, og bryr seg om EF, Palestina og homofiles rettigheter. Det at han er interessert i dagsaktuelle hendelser, og at han bryr seg om politiske saker er viktig for han. Dette kan tolkes som om at han er trygg i hvem han er og hvem han ønsker å være. Det er også viktig for han å poengtere at han støtter homokampen, kanskje for å rettferdiggjøre egne handlinger og reaksjoner i resten av boken.

En dag begynner en ny gutt, Yngve, på skolen. Han kommer fra Haugesund. Fra første stund er Jarle betatt av Yngve, selv om han identifiserer seg som heterofil. Han begynner å endre seg for å være mest mulig attraktiv for Yngve, endrer holdninger og meninger, begynner å spille tennis når han egentlig ikke liker sport og klipper håret sitt i en frisyre helt utypisk seg selv. Yngve oppfører seg noen ganger rart. Han blir borte fra skolen flere ganger og noen ganger tilsier blikket hans at han er helt andre steder. Jarle strever med seg selv, samt å godta den forelskelsen og det begjæret han føler for Yngve. Katrine ender opp med å dumpe Jarle fordi han lyver og endrer seg så mye. En gang tilstår han følelsene sine til Yngve, men når svaret han får ikke er det han forventer; at Yngve er forelsket i Jarle tilbake, trekker han seg, og begynner heller å kalle Yngve for «en jævla homo». Etter dette blir Yngve borte. I slutten

av boken hopper vi flere år frem i tid, og Jarle er blitt voksen. Han er på besøk hos sin mor, som er begynt å jobbe sammen med moren til Yngve. Hun har blitt fortalt at Yngve har schizofreni, og at han plutselig en dag ble mye verre. Det viser seg at det var etter utbruddet til Jarle han ble dårligere, og bor i nåtiden på en institusjon. Når Jarle besøker Yngve, virker det som om Yngve ikke tror det har gått noe tid siden de var sytten. Han fortsetter å konversere med Jarle om de samme temaene de konverserte om som syttenåringer. Boken ender med at Jarle endelig gjør det han har ønsket i mange år: å kysse Yngve.

3.1.2 Homofil identitet i *Mannen som elsket Yngve*

Allerede i første kapittel av *Mannen som elsket Yngve* forteller Jarle om sin identitet, både den personlige og sosiale. Han forteller om oss om utseende sitt, om alder og sivilstatus, hvor han bor og hvilken skole han går på (Renberg, 2003, s. 13). Bosted og skole handler om den sosiale identiteten, fordi dette er grupper vi tilhører og som vi ønsker å identifisere oss med. Dette er ting som er viktige for Jarle, fordi det sier noe om hvem han er og hvem han ønsker å assosieres med. Etter at Jarle har fortalt om utseende og andre hverdagslige ting han assosieres med, går han over på å fortelle leseren mer i dybden av hvem han er som person, og hvordan han har det innvendig.

Jeg er utålmodig og relativt impulsiv, jeg trækker hardt men ofte skeivt. Og spør du meg hvordan jeg har det, så tror jeg at jeg svarer: Bra. Litt rastløs, kanskje, ganske skoletrøtt, i opposisjon, men joda: Bra. Det svarer jeg. Gjør jeg ikke? (Renberg, 2003, s. 13)

Jarle forteller leseren om hva han tenker om samfunnet og medborgere. Han forteller om ting som er viktige for han, som sier noe om hvem han er som person og hva som er viktig for han. At han misliker kristne og hater listemusikk, er imot *EF* og kapitalisme, manglende miljøbevissthet og kommersialisme er verdier han forteller at han har, og derfor er noe vi tenker han er stolt av. Han er opptatt av å fremstå som en person som har tatt et standpunkt og som bryr seg om hva som skjer i verden. Alle disse tingene han lister opp er en viktig del av Jarles identitet. Jarle ønsker å skille seg ut, og ikke tenke det samme som andre. Gjennom å sammenligne seg og sin gruppe med andre grupper, skaper Jarle en tilhørighet til sine egne grupper, deriblant bestevennen, Helge, som også har de samme verdiene. Jarle presiserer at han ikke liker mennesker som gjør det samme som alle andre. Han forteller med stolthet at han skiller seg ut ifra majoriteten, at han ønsker å omgås mennesker som også tørr å gå imot strømmen. Derfor er han venn med Helge.

Når det gjelder den seksuelle identiteten sin, gjør Jarle seg noen tanker i starten av boken. Etter at han møter Yngve, går han gjennom en rekke tanker. For det første tenker han på Katrine, jenten han har vært kjæreste med i fem måneder (Renberg, 2003, s. 25).

Jeg kunne ikke holde disse tankene opp foran meg, se klart på dem og si hva de innebar. For Yngve var jo en gutt. Og jeg var en gutt. Og jeg er ikke homo, for å si det enkelt. Tvert om – jeg har alltid vært på knærne etter alle slags jenter og kvinner [...]. Jeg var ikke homofob, mine politiske holdninger tilsa at jeg var liberalt innstilt til homosaken, kom igjen, sa jeg, la dem gifte seg, la dem få ha barn, kjøp på: men selv holdt jeg en helt klar distanse til sånt. Det var ikke meg. Det var ikke min stil. Jeg tenkte ikke på gutter. Jeg synes ikke de var vakre. Eller stygge. Jeg tenkte helt enkelt ikke på dem sånn. (Renberg, 2003, s. 25)

Han har altså aldri vært i tvil om egen seksuelle identitet tidligere, han har alltid likt jenter og har aldri verken vært forelsket i eller begjært en annen gutt. Jarle forteller at han elsker jenter og tenker alltid på dem. Han tenker på kroppene deres, og da spesielt kroppsdeler som symbolsk blir knytt til seksualitet, som bryster (Renberg, 2003, s. 25). Fordi Jarle alltid har vært trygg på sin egen seksualitet, er det vanskelig for han når denne tryggheten blir utfordret. Han har vanskelig å forstå at han begynner å forelske seg i Yngve, fordi han aldri har blitt forelsket i en annen gutt før, og har ikke tenkt at det var en mulighet. Jarle gjør et poeng ut av at han støtter homokampen, men at han ikke er homofil selv (Renberg, 2003, s. 25).

Når Jarle forteller om seksualiteten sin, viser han flere ganger gjennom boken negative holdninger til seg selv. Det kan tyde på at han har internaliserte homofobiske holdninger. Selv om han støtter homokampen, vil en, når en har internaliserte holdninger, tro på de holdningene som sier at majoritetens seksualitet er det som er «rett», altså det å være heterofil.

Jeg tråkka på sykkelen alt jeg orka, svetten rant, og jeg kjente meg elendig, regnet rant ned over meg og jeg kjente meg kvalm: hva faen er dette, hva i helvetes forpulte nazisatan er dette, hva faen er du ute og sykler for, din knall, din homo, hvem faen er du, din jævla idiot, tenkte jeg, hvem faen faen faen er du, din jævla idiot, tenkte jeg rasende [...]. Skjerp deg, Jarle, nå må du faen a skjerp deg, han er en tosk. Jævla, jævla Yngve. Jævla satans forpulte fitte-Yngve. (Renberg, 2003, s. 77).

Jeg tror at disse holdningene han viser ovenfor seg selv, kan være noe av grunnen til at det er viktig for han å fortelle leseren at han støtter homokampen og at han ikke er homofil. Kanskje ønsker han å fortelle at han støtter homofile, men ikke er det selv, fordi han ikke ønsker å føle på den forelskelsen han er i ferd med å utvikle, eller kanskje han prøver å overbevise seg selv, og leseren, at han ikke er homofil. Dersom han forteller at han støtter homokampen, vil

leseren tro på at det er ikke på grunnlag av homofobiske holdninger han reagerer slik han gjør i relasjonen til Yngve. De tankene han har i utdraget over, er ikke noe han ville sagt til noen andre dersom han støttet homokampen og at alle skulle få være den de er. Kanskje tenker han at det er litt mer ok at han har slike holdninger mot seg selv, når han ikke ville hatt de mot andre.

Kanskje ønsker han å skjule følelsene sine, og holde dem for seg selv, og at han derfor vil få frem at han støtter homofile, men ikke er det selv. Jarle snakker ikke med noen andre om følelsene sine, annet enn at han nevner for sin mor at han er forelsket i noen andre enn Katrine, uten å fortelle at det er en gutt (Renberg, 2003, s. 115). Jarle blir redd for at moren hans skal bli sint når han forteller at han er forelsket i to stykker. Det kan være fordi han vet at hun holder av Katrine, at hun liker henne, men det kan også være fordi han tenker at han skal fortelle at det er en gutt han er forelsket i. Internalisert homofobi kan komme frem i mange former, det handler om at vi tar til oss de negative holdningene samfunnet viser og tror på at en ting er «rett», som i dette tilfelle vil være heterofili (The Rainbow Project, u.å.). Dersom han har slike tanker, og ønsker å fortelle moren om de, vil det være naturlig for han å tenke at moren også har slike tanker, om at heterofili er «rett». Da er det ekstra skummelt å fortelle. Kanskje han ombestemmer seg når han ser at munnen hennes blir strammere og leppene smalner da han forteller at det er to stykker, og velger derfor å trekke seg fra å fortelle om Yngve (Renberg, 2003, s. 115).

Å benekte egen seksualitet er en måte internalisert homofobi kan manifeste seg, slik Jarle gjør. Etter at Jarle starter en tankerekke om en artist og hans seksuelle tvetydelige fremtoning, blir han bevisst på tankene han leker med, og stopper videre tankerekker. For å kompensere, og kanskje i benektelse, går han på rommet, finner et pornoblad og runker til nakne damer, damer med blondeundertøy og damer som beføler egne bryster (Renberg, 2003, s. 106). Jarle omtaler denne onaneringen som et «punktumrunk». Han tenker at dette er en avslutning for forelskelsen han føler for Yngve, og dermed undertrykker han begjæret sitt for ham. Jarle tenker muligens at dersom han blir seksuelt tiltrukket kvinnene i dette pornobladet, vil han ikke være homofil. Dersom vi knytter begjæret til identitet, vil det begjæret han føler for Yngve tilsi at han er homofil, fordi han opplever homofilt begjær. Dersom han begjærer kjæresten Katrine og nakne damer i pornoblader, vil han være heterofil i hans oppfatning, og det er derfor det er viktig for han å få fremme dette poenget. Om vi skiller disse, og ikke kobler de tett sammen, vil ikke det begjæret Jarle føler på nødvendigvis si noe om identiteten hans. Jarle tenker at begjæret og identiteten henger sammen, og derfor vil følelsene han har

for Yngve tilsi at han er homofil, og det synes han er vanskelig å håndtere.

Yngve er alt Jarle ikke ønsket å være, ut ifra den versjonen av Jarle han fremstiller i starten av boken. Han lytter til den type musikk Jarle og Helge gjør narr av, og han interesserer seg for ting helt utenfor Jarles interesser. For eksempel er han glad i å spille tennis og interesserer seg for Egypt og pyramidene (Renberg, 2003, s.73). Jarle innser at de er veldig forskjellige, men at den nye Jarle, den forelska Jarle, ikke har problemer med dette, snarere tvert imot (Renberg, 2003, s. 71). Første gang Jarle entrer Yngves rom, sier han: «Hadde jeg sett dette hos en annen, ville jeg sporenstreks dømt han til en streiting. Her inne var det Yngve. Yngves vakre verden. Jeg var like forelska i den som jeg var i ham» (Renberg, 2003, s. 63). Det er disse motsetningene av Jarle og Yngve som er interessante. Jarle forteller i starten av boken om sine interesse for politikk og samfunnsaktuelle spørsmål. Han er interessert i det som skjer i samfunnet i dag, og er opptatt av hva som er viktig nå. Yngve er interessert i Egypt og pyramidene, som er noe som skjedde for lenge siden. Det kan være et virkemiddel Renberg bruker for å få frem den eteriske personligheten til Yngve. Han forsvinner jevnlig inn i sitt eget hode, og noen ganger fremstår han som diffus. Interessen hans for Egypt kan forsterke den følelsen av at han ikke alltid er helt til stedet i nåtiden, men at han drømmer seg bort.

Tidligere i boken viser Jarle at han er stolt av å være den type menneske som ikke følger strømmen. Til tross for dette går han inn for å imponere Yngve gjennom å forandre seg for ham. Da Jarle kommer til skolen, nyklipt med en hårfrisyrer som ikke står i stil til resten av han, og Yngve ikke kommer på skolen blir Jarle skuffet (Renberg, 2003, s. 111). Han ønsker å vise frem den nye frisyreren sin. Når han innser at Yngve ikke kommer, blir han skuffet og ifølge Jarle selv får han vondt og verker i kroppen. «Jeg er jo bare her for deg. Jeg har jo forandra meg for deg» (Renberg, 2003, s. 112). Jarle blir skuffet og lei seg når han ikke får vist den nye versjonen av seg selv til Yngve. Han spør også hjemme om de har bøker om Egypt liggende, som viser at han ønsker å lære seg mer om tema, for å bli bedre kjent med Yngve eller for å kunne imponere han med kunnskap. Likevel har han et ambivalent forhold til at han forandrer seg for Yngve sin del. På side 143 i boken tar han et oppgjør med seg selv.

Yngve, hva var nå det for noe vår? Yngve? En småliten streiting som rett som det var ble blank i blikket, som fikk Sting-kassetter til jul og synes det var helt topp, som glemte å ta på seg strømper, som hadde fått meg til å oppføre meg som en tulling, som hadde fått meg til å klippe meg og begynne å spille tenning. *Tennis?* Herregud. *Tennis?* Jarle, har du blitt helt idiot? Han er en homo fra Haugesund, for faen. (Renberg, 2003, s. 143)

Dette er enda en måte den internaliserte homofobien og fornektelsen Jarle føler på kommer frem. Han går så langt at han skjeller ut Yngve for å dekke over egne følelser. På side 312 kan vi lese om en situasjon som oppstår da Jarle og vennene tar med seg Yngve på en fest. Etter et betraktelig inntak av alkohol går Jarle til angrep på Yngve. Dette kan komme overaskende på leseren, da han frem til dette tidspunktet har prøvd å imponere han.

«Hva faen er det som feiler deg, Yngve?» [...] «Hva faen er det med deg? Er du homo, er det dét? Du vet at alle i Egypt var homo, du vet det? Du vet at alt de ville var å stikke pikken inn i ræva på hverandre mens de sugde en annen, du vet det? Er det sånn med deg òg, Yngvis, hæ? Skal du bare sitte der? Sitte der og spille lometennis, hæ, Yngvis? Hva faen er det med deg, kom igjen!». (Renberg, 2003, s. 298)

Det kan likevel se ut til at Jarle snur etter denne uttalelsen. Han plutselig blir rolig og hvisker til Yngve at han er forelsket i ham, som om dette utbruddet var et siste forsøk på å fortrenge følelsene for Yngve, før han innser at det er umulig. Det som får situasjonen til å snu igjen, er da Yngve forteller til Jarle at han er forelsket i han tilbake. De følelsene Jarle har hatt for Yngve har fantes plass i hans egen, lukkede verden. Forelskelsen har han levd på lenge, fordi den bare var ekte for han. Når ingen viste, eller når Jarle ikke viste om Yngve gjenviste følelsene, kunne han leve på håpet om at det kan bli de to. Men, med en gang Yngve deklarerer sine følelser tilbake, blir alt for ekte for Jarle. Det er naturlig, at dersom han føler på internalisert homofobi, at tanker om hva andre vil mene om han dersom han var homofil, vil oppstå. I tillegg er det nytt for han, at han er forelsket i en gutt, som i tillegg er forelsket tilbake. Når den drømmen han har hatt om Yngve så lenge, som har vært en liten eventyrverden for Jarle, plutselig blir sann, blir det for mye for han, og han angrer seg. Jeg tror Jarle blir redd, spesielt for hva andre vil tenke og si. Utbruddet mot Yngve kan være for å dekke over situasjonen i tilfelle noen har overhørt samtalen, eller Yngve skulle fortelle om den til noen. Alt for at ingen skal tro han er homofil.

Elizabeth Morgan (2013) skriver at en definisjon på legning er en disposisjon for mønster i seksuelle og romantiske tanker, samt begjær for samme, andre, flere eller ingen kjønn. Etersom Jarle har brukt hele sitt 17 år gamle liv til å tenke på jenter, både romantisk og seksuelt, og ikke på gutter, ligger det ganske klart for han at han identifiserer seg som heterofil. Når det kommer et nytt menneske inn i livet hans og får han bergtatt fra første stund, skjønner jeg at det er vanskelig i å orientere seg i nye følelser. «Herregud! Tror du faen jeg er homo! Tror du faen jeg liker deg! Herregud» (Renberg, 2003, s. 299). Jarle går fra å være slem og ekkel mot Yngve, som en slags dekning for de homofile følelsene hans, til å være ærlig og fortelle hva han føler til igjen å gå tilbake til å være slem. Jarle ler av Yngve.

Jarle ville muligens forstått egen seksualitet med bakgrunn i skeiv teori. Det kunne vært mulig å unngå den identitetskrisen han gjennomgår. Dersom Jarle hadde vært klar over at alle føler på et begjær som ikke lar seg bestemme over, uten at det trenger å gå på bekostning av identiteten, ville det kanskje vært lettere for ham. Det ene trenger ikke å utelukke det andre. Kunnskap om dette kunne hjulpet både Jarle og andre som strever med egen seksualitet og identitet.

I boken *Ungdomslitteratur*, i kapittelet som omhandler den samtidsrealistiske ungdomsromanen, skriver Solbjørg Tormodsdotter Nes om komposisjonen og hvordan denne brukes som virkemiddel for å fremstille identitet (Nes, 2014, s. 32). Måten Renberg skriver *Mannen som elsket Yngve* på, er med på å gi Jarles identitet en mer diffus fremstilling. Jarle er forvirret, noen ganger er situasjonene kaotiske. Fordi historien er fortalt fra Jarles perspektiv, og alt fremstår som usikkerhet og forvirring, og frem og tilbake, fremstår også Jarle på denne måten. For leseren kan det være vanskelig å forstå Jarle og handlingene hans. Det at en litterær person roter til situasjoner på grunn av forelskelse, er ikke revolusjonerende. Men det er ofte vanskelig å følge tankegangen hans. Noen ganger snakker han nedlatende til seg selv, andre ganger er han stolt over å være forelsket i Yngve, forandrer seg for ham og ønsker mer enn alt at Yngve skal se han. Vanligvis er det lett å følge en karakter i ungdomslitteratur når teksten er skrevet fra et førstepersonsperspektiv, men det er ikke tilfelle i denne boken. Jeg tror noe av grunnen til dette er at Jarle rett og slett ikke forstår seg selv heller.

Med den forutsetningen at identitet er noe uforanderlig og konstant, er det klart at en stiller spørsmål til seg selv dersom en opplever følelser som ikke tilsvarer forståelsen for egen identitet. Etter Jarles utbrudd, er det tydelig at Yngve blir lei seg. Han forlater festen. Jarle går i bakken, og det neste som skjer i boken er at Jarle våkner opp i sengen med en annen jente enn Katrine. Hun slo opp med han tidligere på kvelden fordi han løy til henne, for å få tid med Yngve. Denne handlingen kan tolkes på samme måte som det «punktumrunket» han hadde tidligere, som en avslutning på følelser han ikke ønsker å føle på, og for å bevise for seg selv, og andre, at han tenner på jenter.

Dersom vi tenker at identitet er noe vi til en viss grad bestemmer selv, kan vi til dels forstå Jarles reaksjoner. Han tar aktive valg for å få frem et poeng i at han tiltrekkes jenter, det er slik han alltid har tenkt, og det er slik han ønsker å oppfattes. Jarle tar utgangspunkt i at identiteten er noe han bestemmer selv. Han har et klart bilde av hvem han ønsker å være, og handler ut ifra dette. Men begjæret er ikke noe vi velger selv, og når han ser på identitet og

begjær som det samme, opplever han det begjæret for Yngve som utfordrende. Vi kan tenke at Jarle kobler seksualitet med identitet, derfor er det ekstra vanskelig for han å godta og forstå begjæret, ettersom han ønsker å være heterofil, og tar aktive valg for å forsikre seg selv, og leseren, at han er hetero.

Jarle gjør mange dårlige valg og han bruker mye tid i etterkant til å angre seg og skammer seg over de valgene han tar.

Nå er du alene. Der ute er verden. Og du er alene. Det er kaldt. Det er en hard verden. Du er ond i en god verden. Du er det som gjør livet grusomt. Du er ondskapen, småligheten, grusomheten inkarnert, og du har fått aids. Du er alene. Og du må leve med det. Verden er vakker. Du er ond, for du er JARLE. Overdrivelse? Slett ikke. Det er sånn det er. Du er en løgner, Jarle Klepp. Du er et ondt menneske, Jarle Klepp. Du er en skam, Jarle Klepp. Du skal aldri mer få fred. (Renberg, 2003, s. 314)

Jarle forteller at han hater seg selv, og at resten av verden også gjør det (Renberg, 2003, s. 313). Her viser han anger. Han ønsker ikke å være et dårlig menneske, han angre på de handlingene han har gjort og de ordene han har sagt. Han er ikke bare redd for å ødelegge forholdet til Yngve, men også til Helge og Katrine, samt alle andre han kjenner. Han mener at han videre fortjener alt dumt som skjer med han, han fortjener det fordi han er «et ondt menneske». Han ønsker å ordne opp i det som har skjedd, men vet ikke hvordan. Det er vanskelig å innse at andre kan tilgi han, dersom han ikke tilgir seg selv.

I det siste kapittelet i boken, kapittel 18, hopper vi 13 år frem i tid (Renberg, 2003, s. 360). Her forteller også Jarle historien som om den skjer i nåtid. Han forteller i nåtid i resten av boken, men det virker som om dette er hendelser han allerede har gått gjennom, forteller han denne delen av boken i samme tidspunkt vi lesere møter historien. Han vet ikke her hva som venter han, og han er like nysgjerrig på det som skal skje som oss lesere.

I en samtale med moren får Jarle se et bilde av seg selv fra den tiden hendelsene i resten av boken foregikk. Han kjenner seg selv igjen på palestinaskjerfet og den svarte frakken, kvisene og det fete håret. Nå derimot, forteller han at han har kortere hår, kvisene er borte og at han sitter rolig i sofaen. Han har ikke den samme overbevisningen om at han vet alt og har kontroll på alt. Han undrer seg over om Jarle på 17 år hadde likt dagens Jarle, den Jarle som nå er 30 år. Han er ikke selv sikker på hvilken versjon av seg selv han liker best. Vi får vite at Jarle har fått seg en utdanning, en utdanning som moren er overbevist om at vil gi han en jobb, selv om vi ikke får vite hvilken. Selv om boken nærmer seg slutt, vil Jarle fortelle om en siste hendelse. Han forteller oss om da han møtte Yngve igjen etter 13 år.

Dagens Jarle forteller at han sammenlignet forelskelsen han følte for jenter med den forelskelsen han følte for Yngve (Renberg, 2003, s. 365). Han omtaler forelskelsen som en hemmelighet, noe som var skjørt og han måtte være forsiktig med for å ikke skade. Sammenligningen mellom de to forelskelsene var som å sammenligne natt og dag, ifølge Jarle. Men plagen om at han kanskje hadde gjort Yngve vondt lå alltid i bakgrunnen og murret. Jarle oppsøker Yngve, etter at han får vite at Yngve lider av schizofreni, og at dette er årsakene for den underlige oppførselen og fraværet hans. Yngve hadde gode tider med sykdommen da han kom til Stavanger og ble kjent med Jarle, men etter utbruddet til Jarle på festen nevnt over, hadde han fått et tilbakefall. «Jeg gruet meg, jeg gledet meg, men jeg venta meg Yngve, vakre Yngve» (Renberg, 2003, s. 372) tenker Jarle på vei for å besøke Yngve på institusjonen han bor på.

Jarle må slå ned øynene og bite sammen tennene da han møter Yngve igjen etter all den tiden. Yngve er høyere og tynnere enn hva Jarle husket. Likevel blir han fylt med den samme freden han følte på for tretten år siden. Yngves oppførsel er også lik. Det virker som han tror at ikke en dag har gått, han snakker om tennis og musikk slik som han gjorde den gang. Jarle beskriver øynene til Yngve som glade og vakre, og beskriver leppene hans i detalj, som viser at han studerer de. Boken avsluttes med; «Så gjorde jeg det. Jeg lente meg mot ham. Jeg kysset Yngve.» (Renberg, 2003, s. 382). Det tok 13 år, men det kan virke som om Jarle endelig har slått seg til ro og aksepterer de følelsene han hadde for Yngve for det de var: forelskelse. Den prosessen Jarle gjennomgår i boken, kan knyttes til prosessen hjemmeløs-hjemkomst i ungdomslitteratur som Nes (2014, s. 32) skriver om, i overført betydning. I starten av boken, før han møter Yngve, er Jarle hjemme. Ting er som det alltid har vært. Etter at han møter Yngve, er han hjemmeløs. Her er alt ulikt normalen, han har vansker for å forstå seg selv og ting blir vanskelig for han. Når han endelig får den avslutningen han har lengtet etter, når han får kysset fra Yngve, gir dette en følelse av hjemkomst. Dette kysset er det som avslutter den hjemløse prosessen, fordi han fikk aldri noen avslutning da han var ungdom.

3.1.2.1 Den problematiske maskuliniteten

Den indre kampen Jarle føler når han innser at han begynner å bli forelsket i en annen gutt, kan kobles til den problematiske maskuliniteten og frykten for femininitet som Slettan (2003, s. 170) skriver om. Jarle uttaler det aldri, men ettersom Yngve ikke er en kvinne, synes Jarle

det er ekstra vanskelig å være forelsket i han. Det kan være fordi han er redd for at det å være homofil ikke er like maskulint som det å være heterofil. Thepsourinthone et al. (2020) skriver i artikkelen sin, at gjennom forskning fant de ut at mange menn ser på maskulinitet forbehold heterofile, dermed blir feminitet forbehold homofile og kvinner. Ved å gjennomføre de seksuelle handlingene han gjør, som «punktumrunket», viser Jarle at han er i stand til å gjennomføre «maskuline» seksuelle handlinger.

Slettans (2003, s. 171) oppfatning av frykten for å bli oppslukt og miste seg selv, kan vi knytte til Jarles problem med å knytte dypere følelsesmessige bånd med Yngve. Den gangen han åpner seg opp for Yngve, og forteller om sine følelser, ødelegger han ved å angre seg og heller gå til angrep på Yngve. Dette kan igjen kobles med det Slettan (2010, s. 170) skriver om den problematiske maskuliniteten som nevnt i avsnittet over. Dersom vi tar utgangspunkt i at mange menn ikke ønsker å bli stilt spørsmål knyttet til legningen deres på grunnlag av at de ikke oppfatter homofili som «maskulint nok», mener jeg at vi kan tolke Jarles utbrudd mot Yngve på side 298 i lys av dette. I stedet for å stå for de følelsene han proklamerer, trekker han seg og endrer seg fra den forelska Jarle som endelig åpner seg, til å bli en homofobisk gutt som rakker ned på den han egentlig er glad i. Jeg tror at dette er fordi Jarle er redd for at alle de som sitter rundt dem, deriblant Helge, skal vite om hans egentlige følelser og dermed tenke på han som en annerledes person, som en mindre maskulin gutt.

Jeg har tidligere skrevet om den identitetskrisen Jarle gjennomgår, at denne kan komme av frykten for å miste seg selv, altså tapet av selvopplevelse. Måten Jarle har identifisert seg på tidligere, blir plutselig endret når Yngve dukker opp i bildet. I stedet for å betro seg til venner og familie om de problemene han føler, skyver han de vekk fra seg ved å lyge til dem, som skaper avstand. Ifølge Slettan (2010, 2. 171), er denne reaksjonen vanlig, da det er tryggere for menn som føler brist i maskuliniteten å være alene, enn å være nær noen. Om Jarle har vanskeligheter med det han opplever fordi han er redd for at å være homofil er for lite maskulint, synes han kanskje det er tryggere å ta avstand fra alle, slik at ingen finner ut om tankene og følelsene hans. Den kjærligheten Yngve potensielt kan gi Jarle, er mer skremmende enn den ensomheten han føler uten ham. Derfor vil det føles tryggest og enklest for ham å ta avstand fra alle rundt seg.

3.1.3 Det skeive begjæret

Nils A. Nissen (2001, s. 22) hevder at tidligere kulturer sorterte ikke mennesker ut ifra hvem de forelsket seg i og hadde sex med i den grad vi gjør i dag. Men hvorfor gjør vi det i dag? Nissen skiller sex og seksualitet, hvor seksualitet er noe vi er, mens sex er noe vi gjør. Jarle identifiserer seg som heterofil, altså han *er* heterofil. Men han opplever også homofilt begjær for en av samme kjønn. Dette er noe han *gjør*, eller i hans tilfelle, ikke gjør, da han aldri tørr å verken kysse eller gjøre seksuelle handlinger sammen med Yngve.

Problemet oppstår når begjæret kolliderer med den oppfatningen han har om egen identitet. Det er mange hendelser i boken som forteller om begjæret Jarle føler på, og mange hendelser som illustrerer at han har problemer med å forstå og godta denne kollisjonen. I tidligere kapittel skrev jeg om identiteten og identitetsproblemer, men nå ønsker jeg å se på begjæret, frakoblet identitetsbegrepet.

Den første gangen vi kan lese om begjæret Jarle føler på er allerede første gang han møter Yngve. Her også beskriver han munnen til Yngve, han omtaler den som fyldig og kraftig, med en fin farge (Renberg, 2003, s. 17). Måten han fremstiller utseende til Yngve gir et inntrykk av en enorm lengsel. Han lengter etter å kysse han, han forklarer at å kysse Yngve var det han angret mest på å ikke ha gjort. «I min egen verden føles det som om det én handling, en stor opplevelse, som skiller livet fra lykken.» (Renberg, 2003, s. 17). Bauman og May skriver at selv om vi ser på kroppen som et skall på det som er inni, er det også kroppen vår vi bruker som et objekt for begjær (Bauman & May, 2019, s. 101). Fra første stund forteller Jarle om leppene til Yngve, om amorbuen, formen og fargen (Renberg, 2003, s. 17). Det er noe han gjentar gjennom boken. Første gang Jarle forteller om de vakre leppene til Yngve, er han enda ikke blitt kjent med ham. Dette kan vise at kroppen representerer begjæret, fordi det er enda ingenting som tilsier at Jarle er tiltrukket av Yngve som person, fordi han har bare sett han og aldri pratet med ham.

Jarle tiltrekkes egentlig av kvinner, han har jentekjæreste og onanerer til pornoblad med kvinner. Men når han ser Yngve, synes han plutselig en mann er slående vakker. Han tiltrekkes av Yngve, og da blir alt ved han tiltrekkende, både kroppslig og mentalt. Jarle har aldri tenkt på gutter på en seksuell måte, men når begjæret plutselig oppstår, finner han alt ved Yngve tiltrekkende. «Da det ringte inn, våkna jeg jeg og merket hvordan jeg skalv i munnvikene. Brystet snørte seg sammen og jeg hev etter pusten. *Hva var det som hendte?*»

(Renberg, 2003, s. 23). Hele verden til Jarle forandres etter det første møtet med Yngve, hans blikk på omgivelsene blir annerledes. Han skjønner ikke engang hvordan medelevene kan late som verden er den samme, fordi påvirkningen Yngve hadde på han dette første møtet var så stort og så ulikt alt han har opplevd tidligere. Måten Jarle fremstiller dette første møtet får det til å virke som om det var livsendrende, som om det kunne omgjøre alt kjipt i verden.

Når det som nettopp var grått har blitt rødt, når bladene har hengt seg opp på trærne igjen, når regnet har trukket seg tilbake til skyene, når sola har splintret tåka, når det har gått et menneske gjennom skolegården og lagt gullstøv i grusen, kan dere bare sitte her og si at alt er som før?» (Renberg, 2003, s. 24).

Den altoppslukende forelskelsen Jarle begynte å utvikle for Yngve endrer synet hans på livet. Etter dette begynner han å drømme om Yngve (Renberg, 2003, s. 49). Han drømmer at de holder hender, at han ser på kroppen hans, men våger ikke å kysse Yngve i drømmene heller.

Første gang Jarle tar initiativ til kroppslig kontakt som kan, til en viss grad, tolkes som seksuelt, er første gangen han er hjemme hos Yngve. Midt i en samtale om Yngves interesse for Egypt legger Jarle hånden sin på låret hans (Renberg, 2003, s. 75). «Jeg knyttet kjevene, blunka hurtig med øyelokkene, svelget, kjente det knyttet seg i magen og banka i skrittet» (Renberg, 2003, s. 75). Den opparbeidede seksuelle spenningen i Jarles kropp var så intens, at med den lille berøringen på låret hans fikk han til å få, etter hans beskrivelser, en bankende ereksjon. Det er likevel ikke alltid Jarle reagerer med begjær på Yngve, noen ganger ser han på han med et estetisk blikk. I garderoben etter tennis, når han ser Yngve helt naken foran seg, når han ikke prøver å skjule seg, forteller Jarle at han ikke var opphisset. Han tenkte ikke på sex, han bare beundret Yngve for at han var så vakker. Den mest intime hendelsen mellom Jarle og Yngve skjer også i garderoben etter tennistrening. Etter at Jarle gir en gave til Yngve, klemmer de, helt nakne. Det kan virke som om Yngve er uberørt av dette, men Jarle har andre følelser.

Hjertet banka, armene til Yngve kom nærmere, kinnene hans, overkroppen, leppene, hele Yngve kom nærmere meg, jeg så han var våt over kragebeinet, som om det hadde lagt seg en pytt der, og Yngve kom nærmere. Jeg kjente det i magen, jeg kjente det i underlivet, det dirret i beina. Yngve la armene rundt meg, kinnene hans la seg mot mitt, og de nakne overkroppene våre la seg mot hverandre. (Renberg, 2003, s. 234)

På grunn av en avbrytelse fra Helge, bestekompien til Jarle, får vi ikke vite hva guttene ville gjort videre. Men, idet guttene slipper hverandre, rett før Helge avbryter, tenker Jarle; «skal jeg kysse deg?» (Renberg, 2003, s. 253). Men ut ifra tidligere hendelser, er det logisk å anta at det ikke ville skjedd noe seksuelt, da Jarle ikke hadde turt, på grunn av usikkerheten og den

internaliserte homofobien.

Det tredje og erotiserende elementet i relasjonen mellom to mennesker som Agnes Bolsø presenterer, den begjærsrelasjonen de har mellom seg og som gjør at situasjonen blir erotisert og det seksuelle begjæret mulig (Bolsø, 2010, s. 38), tror jeg i Jarle sitt tilfelle er at Yngve er helt ny, både på skolen og generelt i Jarles verden. Bolsø skriver at elementet kan være hva som helst. Yngve skiller seg ut ifra de menneskene Jarle vanligvis omgås, og er et frisk pust i hverdagen. Det faktum at han er mystisk på den måten han er, at han forsvinner inn i eget hode og blir vekke fra skolen uten forvarsel kan også være en bidragende faktor. At han er usikker på hvordan Yngve føler om han, kan også være en faktor, fordi usikkerheten gjør det mer spennende.

3.1.3.1 En erstatning for det seksuelle begjæret

Jarle vet ikke selv på hvilken måte han ønsker å få Yngve. Ikke vet han om han kan få han heller, fordi han vet ikke noe om Yngves seksualitet. For å løse dette, bruker han kjæresten sin, Katrine, som en erstatning for det begjæret han føler for Yngve. Jarle forteller at jo mer besatt han var i Yngve, jo mer forelsket ble han i Katrine. I friminuttet på skolen kysser han henne og presser underlivet mot henne, når det egentlig er Yngve han ønsker å gjøre dette med. Når han speider etter Yngve og ikke finner han, kysser han Katrine i stedet. Jarle forteller at det han ikke kunne få fra Yngve, tok han fra Katrine, og det han ikke kunne gi Yngve gav han til henne. Forelskelsen for Yngve blomstret gjennom Katrine, som blir brukt som en erstatningsmanøver for å skjule det homofile begjæret han ikke enda vedkjenner seg. Når han legger armen rundt Katrine, føler han nærværet av Yngve. Alle disse tankene er tanker han har allerede før han blir kjent med Yngve, før han i det hele vet hva han heter. Det begjæret Jarle føler for Yngve er så sterkt, at allerede etter første møte er alle tankene hans sentrert rundt ham, og det begjæret han opplever er basert bare på umiddelbar tiltrekking, den er ikke rotet i en dypere forståelse for hverandre eller kjærlighet. Det er et rent begjær som han ikke selv kan forklare.

Senere i boken endrer begjæret for Katrine seg også. Etter en tenninstrening er hun så svett at den svette t-skjorten klirrer seg til brystene hennes (Renberg, 2003, s. 98). Dette er noe som tidligere ville gjort Jarle kåt, men på grunn av at hendte i Yngves nærhet var han ikke opptatt av Katrine. Han var derimot opptatt av at Yngve så på brystene hennes. De har likevel en periode med intense erotiske episoder dem imellom, før det senere blir slutt.

Før de slår opp derimot, bestemmer Jarle seg for at han er ferdig med Yngve.

Jeg tenkte på Yngve. Nå får det faen være nok med denne Yngve, nå får du faen ta deg sammen, Jarle, du har dame, og hun er faen så bra, og du har Helge, og han skal du passe deg for å ikke miste, okei? (Renberg, 2003, s. 159)

Jeg tror Jarle blir redd for å miste Helge også. Helge er bestevennen hans, den eneste han faktisk er sammen med på fritiden, utenom en annen som spiller i band med dem. Helge har mange av de samme verdiene som Jarle, de er like. Begge liker å skille seg fra mengden. Jeg tror Jarle blir redd for å miste Helge dersom han både blir forelsket i en gutt, men også fordi han blir forelsket i en som Yngve, en som er så ulik de to. Dersom Helge har de samme holdningene til homokampen, at han i utgangspunktet støtter dem, er det ikke sikkert Jarle tror han ville støttet ham til tross for å støtte homokampen. Selv om Jarle støtter homokampen, føler han fortsatt på homofobiske holdninger mot seg selv, og vil nok være redd for at Helge skal føle det samme.

På side 160-162 kan en lese om intense og intime stunder mellom Jarle og Katrine. Disse foregår etter Jarles uttalelse om at han er ferdig med Yngve og at han må konsentrere seg om den kjæresten han faktisk har

Ingen kontroll, bare begjær. Vi knulla på kjøkkenet, og hun sugde meg mens jeg sto lent inntil kjæleskapet, og jeg gikk ned i knestående mens hun satt på kjøkkenbenken, så solskillet mellom lårene og skrittet, og førte leppene og tungen mot henne. (Renberg, 2003, s. 161)

Etter denne økten, har de samleie en gang til om natten. Etterpå tenker Jarle: «Nå, Jarle, tenkte jeg, mens jeg beveget meg tett inntil henne og elsket det som hendte; nå, Jarle, nå ordner alt seg.» (Renberg, 2003, s. 162). Jarle tenker at nå når han har bestemt seg for å slutte å tenke på Yngve, og han vet at han kan ha romantiske og erotiske stunder med kjæresten, at ting kommer til å ordne seg for ham. Han tenker at han kan skyve vekk begjæret for Yngve, og bare tenke på Katrine. Dette er litt det samme som «punktumrunket» hans, der han tenkte at dette gjorde at han ikke var homofil. Bildet av Jarle og Katrine passer bedre inn i den identiteten Jarle ønsker seg, Jarle og Yngve gjør ikke det. Når han nå vet at de funker som kjærester på et kroppslig nivå også, vil han satse på Katrine, og tenker at det som skjer rundt Yngve, kommer til å gå over.

3.1.3.2 Homofilt begjær, men heterofil identitet?

Skeiv teori handler om, som skrevet tidligere, å frita begjæret fra den forestillingen om en konstant identitet. Det er fordi begjæret vårt er flytende. Det er derfor jeg tror Jarle sliter så med å forstå seg selv og egne følelser på den måten han gjør, fordi han ser på disse som det samme, og han ønsker ikke å være homofil. Dersom vi lærer oss eller oppfatter identiteten vår som konstant, og opplever begjær som vi aldri har følt på før, kan dette være vanskelig. Jarle har trodd hele sitt 17 år lange liv, at han bare tiltrekkes jenter, han forelsker seg i jenter og begjærer dem, aldri gutter. Når vi tenker at homoseksuelt begjær utelukker den heterofile identiteten, fordi en ikke tenker at seksualitet og begjær er flytende, skjønner jeg at Jarle kan gjennomgå en slags identitetskrise på grunn av dette. Han går fra å benekte seg selv og egne følelser, til å rakke ned på seg selv og si mange stygge ting om seg selv. *Jævla homo* er noe han omtaler seg som, i negativ forstand (Renberg, 2003, s. 77). I samme utbrudd sier han også «*Hvem er du?*», som indikerer at det begjæret han føler på går så sterkt imot hans tidligere oppfattede identitet at han begynner selv å bli usikker på hvem han er. I boken *Ungdom, identitet og uddannelse*, kan vi lese at identitetsdannelse er noe som i stor grad skjer i ungdomsårene (Illeris et al., 2002, s. 27). Jeg tror mange syttenåringer har en oppfatning av at de vet hvem de er, eller hvem de ønsker å være. Selv om en forandrer seg mye i spesielt årene etter, tror jeg mange av de holdningene en har som syttenåring er holdninger en holder på gjennom livet. Jarle tror han står støtt i hvem han er som person, med både holdninger og meninger. Han er politisk engasjert, har tydelige meninger, og han tar ståsted i forholdet til den alkoholisererte faren. Når han er så skråsikker på egen identitet og blir utfordret på nettopp denne, er det lett for å miste seg selv.

En løsning på problemet er rett og slett å ikke knytte seksualiteten vår til den konstante identiteten vår. Dersom vi tenker at seksualitet er noe vi er, mens sex er noe vi gjør (Nissen, 2001, s. 19), kan dette skilles i begjær og identitet. Ut ifra Nissens formulering at seksualitet er noe vi er, kan vi tolke det som at han mener at seksualitet er det samme som legning, da vi ofte regner legning som en del av identiteten. Da vil sex være det vi knytter til begjæret. Vi kan likevel si at begjæret og seksualiteten er en del av hvem vi er, fordi det er noe vi opplever og føler. Jeg mener ikke vi skal skille seksualiteten vår fra hele oss og hvem vi er. Vi bør se på begjæret og identiteten som to viktige deler av oss, men at vi ikke knytter det flytende begjæret sammen med den identiteten vi ser på som konstant.

Selv om det ikke burde vært nødvendig å plassere folk i båser etter hvem en blir forelsket i, er

det slik vi gjør det i dag. Men det å skille seksualitet og identitet kan være med på å forsterke egen identitet, eller i hvert fall slippe unna identitetskriser som den Jarle gjennomgår når hans seksualitet og identitet kræsjer. Jeg tenker at det er en fordel at identiteten vår blir noe utfordret. Det kan bidra til at vi reflekterer over hvem vi ønsker å være, kanskje vil dette føre til at en kommer ut ifra situasjonen som et sterkere menneske som er tryggere i seg selv. Den typen identitetskrise på det nivået Jarle møter på derimot, virker som det er for mye for ham der og da. Alle forholdene i livet hans blir påvirket, og det kan virke som han føler seg livredd og desperat etter at Helge forlater ham etter en slåsskamp, og han finner ut at noe har skjedd med Yngve, på grunn av Jarle.

Regnet høljet ned over meg, med en kraft som om det bare regna for min skyld, som det var meg det ville regne over, og ingen andre. Jeg var så sliten at jeg ville falle om, jeg var så redd at jeg følte hjertet skulle stikke av. Jeg åpna munnen. «Yngve, det er Jarle!». (Renberg, 2003, s. 359)

Identitetskrisen hans ender altså i desperasjon for å miste det kjæreste han har for øyeblikket: Yngve. Om vi kan skille den vi er fra hvem vi har sex med, tror jeg at den sorteringen ut ifra legning vil være mindre relevant. Dersom det blir mindre relevant vil kanskje mennesker som opplever begjær som ikke sammenfaller med identiteten, slippe unna den altoppslukende identitetskrisen. Det viser seg likevel, i slutten av boken, at Jarle kommer seg videre. I de tretten årene mellom utdraget over og siste del av boken, har han blitt til et annet menneske, kanskje et bedre menneske, etter å ha bearbeidet det som skjedde i ungdomsårene. Jarle sier han kjenner seg igjen på utseende, men det virker som det er to ganske ulike personer han prater om når han prater om sytten år gamle seg. Det er derimot Yngves identitet som ble for mye utfordret, som førte til tilbakefall i sykdommen hans. Det er han som ikke har forandret seg. Traumatet han opplevde av å bli avvist og ydmyket av Jarle på festen, gjorde at han stanset å utvikle seg personlig og ble hindret i bedring av sykdommen.

3.2 Dette blir mellom oss (2020)

Selv om Felix identifiserer seg som homofil, i motsetning til Jarle, betyr ikke dette at det homofile begjæret er noe lettere for han å håndtere. Mens Jarle går inn i en identitetskrise, kan det tyde på at Felix har mye internalisert homofobi. Han synes ofte det er vanskelig å føle på at en er utenfor det heteronormative, han føler han skiller seg ut ifra alle andre. Også i denne romanen skal jeg analysere det seksuelle begjæret og identiteten, som har et litt annet utgangspunkt enn i *Mannen som elsket Yngve*.

3.2.1 Sammendrag

Dette blir mellom oss handler om sytten år gamle Felix, som kommer flyttende tilbake til Oslo, etter å ha bodd i Stavanger. Felix liker å løpe og å spille tennis. Han identifiserer seg som homofil. Vi får vite at Felix og familien flyttet fra Stavanger på grunn av noen vonde opplevelser, og kan lese mellom linjene at dette har med legningen hans å gjøre. «De fant det ut i Stavanger». På den nye skolen sin får han to venner, Max og Philip, som begge er heterofile gutter. En dag ser han en gutt som han blir besatt av, Nicolai. Sakte, men sikkert bygger disse opp en relasjon, og Felix blir mer og mer forelsket. Problemet er at Nicolai ikke vet om han «liker gutter». Felix reagerer på at han ikke bruker homofil i stedet, som om det blir for skummelt og for ekte å bruke ordet «homofil» i stedet. Til slutt får Felix kjærlighetssorg, da Nicolai har sex med en jente på en fest. Etterpå følger vi han når han jobber med å komme ut av kjærlighetssorgen og fase ut Nicolai. Gjennom boken får Felix og bestekompisen Philip et sterkere bånd, og fra at Nicolai var den romantiske interessen, går vi over til at det blir Philip. Det siste vi får vite er at det oppstår en gnist mellom de to, og at Felix innser at han er blitt forelsket i bestevennen.

3.2.2 Homofil identitet i *Dette blir mellom oss*

Vi kan lese mellom linjene at Felix har flyttet fra Stavanger på grunn av noe vanskelig som har skjedd. Vi vet ikke hva, men vi kan lese mellom linjene at det handler om legning, og at det skapte vanskelige situasjoner når andre visste at han var homofil. Disse situasjonene har medført at Felix synes det er vanskelig å være homofil, han er redd for at noe slikt skal skje igjen, og derfor er han også tilbaketrukket i starten på den nye skolen.

Allerede første uken på skolen får han øye på Nicolai, som Felix omtaler som «Du». Gjennom boken snakker han direkte til Nicolai, som om Nicolai er mottakeren av historien. Vi kan også tolke det som om leseren tar plass for Nicolai, ettersom leseren er mottakeren. Dette fører til at leseren blir objektet for begjæret gjennom historien, som jeg skriver mer utfyllende om i kapittel 3.2.4.

Når Felix ser Nicolai første gang, blir han urolig for å avsløre at han er homofil. «Jeg blir redd for å gjøre noe som røper meg: måten jeg går på, snakker på, sitter på, det jeg sier? De fant det ut i Stavanger, det endte ikke godt» (Krag, 2020, s. 12). Flere ganger gjennom boken

kommer det frem at Felix synes egen legning er vanskelig. «Om bare du var en jente. Jeg tenkte det igjen og igjen til jeg nesten blir gal» (Krag, 2020, s. 79). På en måte kan vi si at på samme måte som Jarle, føler også Felix på internalisert homofobi. Samtidig føler han på homofobi fra omverden, slik som årsaken til at han flyttet fra Stavanger. Jeg tror ikke Felix ville valgt å være homofil, dersom han fikk valget. Dette er fordi han gjentakende ganger forteller om hvor vanskelig det er, hvor mye lettere ting hadde vært om det var snakk om heterofile forhold i stedet for homofile. Det blir ekstra vanskelig når du ikke vet om den du er forelsket i, i det hele tatt tiltrekkes av ditt kjønn. Han synes det er vanskelig at det er stigma rundt hele seksualiteten, at det automatisk er litt farligere å leve åpent ute i verden, at homofile må ha egne utesteder for å føle en viss trygghet. Det er en av grunnene til å skille seksualitet og identitet. Fordi Felix ikke selv kan bestemme, i dette tilfelle er det ofte ganske klart at han ville valgt annerledes.

Vi vet lite om hvilken oppfatning Felix har av sin egen identitet i starten, det blir i hvert fall ikke beskrevet i boken. Det kan være på grunn av disposisjonen til boken. Ettersom verket er utgitt først som en bok på Instagram, er forfatter sparsom med detaljene. Vi som lesere må legge til mye mellom linjene for å selv fylle ut historien. Mens Jarle forteller om både utseende, følelser og politiske standpunkt, får vi ikke vite noe av dette om Felix, annet at han på ett tidspunkt beskriver kroppen hans.

Felix forteller at han har en profil på et nettsted for homofile, og historier han leser her gjør han både redd og erigert på en gang. Han blir redd fordi han synes det er skummelt og ekkelt at homofile menn må møtes i parker for å ha sex med hverandre. Han føler seg ekstra ensom når han leser dette, han føler det finnes en verden han ikke tar del i, fordi han prøver å skjule at han er homofil. Samtidig blir han erigert, fordi det er spennende, seksuelle handlinger som blir gjennomført, handlinger han ønsker å oppleve, men som han ikke våger. Den åpenheten han møter på nettstedet, åpenhet for noe han selv holder lukket inni seg, får han til å føle seg mindre alene (Krag, 2020, s. 32). Som McInroy (2016) skriver, kan representasjon bidra til at egne følelser blir validert, fordi en innser at en ikke er alene med slike følelser. Når det finnes god representasjon vil dette også normalisere legninger, og dette er noe Felix opplever på det homofile nettstedet (Krag, 2020, s. 32).

Felix bekymrer seg også for de stigmaene en ofte møter rundt homofili, han bekymrer seg for HIV, at homofile ofte har egne nattklubber og det å ikke kunne gi blod bare på grunnlag av legningen hans (Krag, 2020, s. 138). «Om bare du var en jente. Om bare jeg var en jente. Om

bare en av oss var annerledes, da ville alt være annerledes» (Krag, 2020, s. 161).

Holdningsundersøkelsen Kulturdepartementet viser til i deres handlingsplan som skal fremme trygghet, mangfold og åpenhet, viser at ikke-heterofile mennesker fortsatt møter på flere utfordringer i samfunnet enn heterofile (Kulturdepartementet, 2021). Mennesker som er åpne om å ha annen legning enn heterofil, kan oppleve vold og diskriminering. Det bekymrer Felix, og gjør det vanskelig for han å være seg selv.

Etter å ha holdt hemmeligheten sin lenge, både at han er homofil og at han er forelska i Nicolai, forteller Felix endelig til kompisene sine om forelskelsen sin, og at det er Nicolai han har følelser for (Krag, 2020, s. 110). Han angrer når han har sagt det, trolig fordi han er redd det skal føre til at han må flytte igjen, men kompisene hans tar det fint. Når vennene hans reagerer på den måten de gjør, kan dette også bidra til en trygghet for leseren. Dersom en ungdom leser boken, og hen er redd for hvilke reaksjoner de rundt dem skal ha, kan vennene til Felix sine reaksjoner være betryggende. Den eventuelt usikre leseren kan se at ofte går det fint om en forteller de rundt seg om legningen sin, og at en kanskje ikke trenger å være redd.

En morgen sier jeg til mamma: *Jeg sa det til Max og Philip. [...] Hun stopper opp og sier Gratulerer. Jeg forteller at Max så overasket ut. Jeg forteller at Philip sa at det går bra. Hun sier jeg er modig. Men jeg skulle ønske at det ikke krevde mot å være meg selv, det føles håpløst at det er sånn det er.* (Krag, 2020, s. 114).

Agnes Bolsø er en av forkjemperne for at vi skal få et samfunn der vi ikke må «komme ut», slik som Felix gjør til sine kompiser (Bolsø, 2010, s. 7). Om vi slutter å kategorisere mennesker ut ifra legning eller hvem de har sex med, kan vi slutte å føle på presset med å stå frem til de rundt oss. Felix bekymrer seg for at han har kommet ut av skapet til kompisene, fordi dette betyr at han er «homo utenfor meg selv», og han er redd for hva dette kan medføre (Krag, 2020, s. 123). Første gang han bruker ordet «homo» om seg selv, er til Nicolai. Dette er første etter at interessen for han begynner å dabbe av. Felix opplever at ordet «homo» føltes lettere å si enn det gjorde å tenke på det (Krag, 2020, s. 165).

Etter at å ha stått frem som homofil for vennene sine, møter han støtte som det kan virke som han ikke har fått før, fra andre enn familien. I Stavanger måtte de flytte da folk ble bevist på legningen hans, og han sier selv at han har alltid hatt vanskelig for å få venner. Men etter han møter Max, og spesielt Philip, har han venner han kan holde av plass i klasserommet til, og som holder av plass til han. Det har han aldri opplevd før, og første gang han holder av plass til Philip er han så nervøs og redd for hva han skal si, men Philip viser bare takknemlighet. Han kan fortelle dem om forelskelsen i Nicolai, og etter at han får kjærlighets sorg, hjelper

vennene hans han slik venner gjør, de tar vare på han, og når de møter Nicolai på gaten drar de Felix med seg bort for å skåne han (Krag, 2020, s. 178). Philip sier også til Felix at «Jeg skjønner ikke hva du ser i ham, det må jeg få lov til å si» (Krag, 2020, s. 173), slik venner gjerne gjør. De snakker om Nicolai på en negativ måte, forteller at han er feig som ikke klarer å bestemme seg for om han liker jenter eller gutter, og som nesten kysser Felix før han har sex med en jente.

I en samtale med Philip, kommer han på et ordtak: «Fra ingen steder kommer jeg på et ordtak jeg har hørt eller lest om glede og smerte, at delt glede er dobbel glede, at delt smerte er halv smerte.» (Krag, 2020, s. 204). Felix har alltid hatt all smerten og gleden alene, ingen å dele den med, men nå føler han endelig på dobbel glede og halv smerte. Halv smerte fordi han får bekræftelse på at han er god nok som han er, og at han fortjener bedre enn å få hjertet knust, og dobbel glede når han gjør fine ting med gode venner og opplever den støtten han har lengtet etter. Kjærlighetsorgen Felix føler på, gjør ikke bare at han føler seg knust. Måten han gjennomgår dette, og hvordan andre behandler han og støtter han, gjør at han blir tryggere i sin egen identitet. Han bruker selv ordet «homo», han er åpen med venner og familie, og han ser selv at det er urealistisk å håpe på at noe skal skje mellom han og en som ikke engang vet om han liker gutter.

Philip spør Felix på side 133 om «hvordan jeg visste at det var sikkert at jeg var homo» (Krag, 2020, s. 133). Felix svarer at dette var en vanskelig prosess, men han fant det ut da han til slutt ikke klarte å ignorere følelsene mer, og da skjedde det av seg selv. Philip virker tilbaketrukket etter dette, eller usikker. Han ser ned og er stille en stund, før han svarer «jo da». Jeg tenker dette kan være et frempek på hva som kommer til å skje. Her kan vi få en mistanke om at Philip også er usikker på hvem han er, eller hvem han tiltrekkes. Måten situasjonen blir fremstilt på, måten Philip reagerer og tenker over svaret, tolker jeg ikke som et spørsmål man stiller en venn for å bli bedre kjent. Det virker som Philip ikke selv er sikker på hvem han er, og ønsker å få hjelp til å finne ut hvordan han kan få svaret på dette. Han prøver å prate med Felix, men sier ikke noe mer enn bare dette spørsmålet. Dersom det er slik at Philip tenker at han er, eller kan være, tiltrukket av gutter, er det ikke overaskende at han blir mer vågal sammen med Felix etter hvert, som å kle seg naken foran han. Kanskje han også ønsker å utfordre, eller se hvordan han og Felix selv reagerer på slike situasjoner.

Felix er sterk, det har vi hørt før, etter den motgangen han tidligere har følt på, og han tørr å stå opp for seg selv. Han sammenligner kjærligheten til Nicolai med en bok han hadde lest

tidligere, om en som måtte kappe av seg armen, da han ble fanget i stenscred i en nasjonalpark i USA (Krag, 2020, s. 176).

Jeg tenker på at det finnes en avkappet arm i en nasjonalpark i USA et sted. Det går en mann rundt i verden med en amputert arm som han måtte kappe av helt selv. Det gikk. På et vis gikk det. (Krag, 2020, s. 176)

Her innser Felix at han må kutte kontakten med Nicolai, fordi han også er fanget i en smertefull situasjon. Dersom en mann kan skjære av sin egen hånd for å komme fri, kan også Felix komme seg ut av den situasjonen som skaper sorg og smerte. Han tar valget med å slette Nicolais nummer, og når han mottar melding fra ham, sletter han denne uten å åpne den. Han velger å aktivt jobbe med kjærlighetssorgen. Han innser at han må gjøre noe for å ikke være fanget i den for alltid.

3.2.3 Skeiv teori

Det går ikke mange sider før vi kan lese om noe av begjæret Felix føler på. Allerede på side 9 får vi vite noe vi kan knytte til begjæret hans, nemlig at han ser denne gutten som han omtaler som den «peneste gutten jeg har sett i hele mitt liv» (Krag, 2020, s. 9). Dette er rent estetisk. Bare denne ene gangen han ser Nicolai, får han til å bli betatt av ham. Ettersom det er bare noen få setninger på hver side, får vi lite informasjon om noe som helst, før vi blir opplyst om begjæret hans. Dette viser hvor viktig det begjæret for Nicolai er for historien som en helhet.

Det finnes flere måter internalisert homofobi kan manifestere seg og utarte. Vi kan lese om to ulike potensielle utrygge seksuelle opplevelser i boken. Den første oppstår etter at Felix har drukket noen øl sammen med vennene sine (Krag, 2020, s. 68). På vei hjem, i stedet for å fortsette på veien videre hjem, svinger han inn på stien som fører til parken. Her møtes menn for seksuelle opplevelser. Felix møter en mann som han dytter ned i kne for å motta oralsex fra han. Han forteller at han holder øynene lukket og tenker på Nicolai under akten. Han advarer ikke mannen at han før utløsning. Etter denne hendelsen sitter Felix igjen med en følelse av at han har gjort noe ulovlig, noe grensekryssende. Han vet derimot ikke om det er egne eller andres grenser han har tråkket over, og han er klar over at situasjonen kunne potensielt være farlig. Likevel er dette tanker som tenner han, og han onanerer mens han tenker på denne hemmelige hendelsen som foregikk i mørket (Krag, 2020, s. 71). The Rainbow Project skriver at en av måtene internalisert homofobi manifester seg, kan være å ha ubeskyttet og utrygge seksuelle opplevelser, ta sjanser og oppfører seg risikabelt, som for

eksempel å utsette seg for risikoen for å bli smittet av HIV og seksuelt overførbare sykdommer (The Rainbow Project, u.å.).

Det er flere ganger gjennom boken vi kan lese at Felix kjenner på begjær, og handler ut ifra det. På side 52 i *Dette blir mellom oss* må Felix gå på toaletter for å onanere etter et møte med Nicolai i gangen på skolen. På dette tidspunktet i boken har ikke guttene lært hverandre å kjenne, Felix vet ikke noe om Nicolai på det emosjonelle plan. Vi bearbeider begjæret i fantasien vår (Bolsø, 2010), og ut ifra det kan vi si at Felix bruker fantasien til å se for seg Nicolai og da aktivere begjæret som fører til at han har behov for å onanere. Dette er også det som skjer når han går til parken, han føler et behov, kanskje fordi det er fire dager siden han har sett Nicolai, som han synes selv er lang tid (Krag, 2020, s. 68).

Den andre potensielt farlige situasjonen Felix utsetter seg for, som kanskje stammer fra den internaliserte homofobien, er da han møter en ukjent mann han har kommunisert med på nettet (Krag, 2020, s. 134). De møtes i mørket på en tom parkeringsplass. Til tross for at han er nervøs og litt redd, er det seksuelle begjæret sterkere. De går fra en hånd på låret og kyssing, til at Felix ligger med bena opp mot taket i bilen, undertøyet på gulvet og smekklyden fra kondomet høres. I etterkant synes han det er vanskelig å tenke på om dette er livet hans, møte fremmede på en mørk parkeringsplass, i stedet for å kunne leie kjæresten sin offentlig. Han omtaler det som urettferdig, noe jeg er enig i. I stedet for å tørre å være offentlig homofil, føler han på skrekk, som fører til at han heller velger å ha utrygge seksuelle opplevelser med andre. Dette er menn han møter tilfeldig eller som han møter på internett. Han vet ikke hvem de er, og de vet ikke hvem han er. Dersom Felix hadde turt å være åpen homofil, kunne han kanskje funnet seg en kjæreste som var jevnaldrende, eller funnet seg en jevnaldrende sexpartner. Når han skjuler hvem han er fra de fleste, blir det vanskeligere for ham å møte menn, og møte menn på trygge måter.

På side 154 i boken finner vi et vendepunkt. Her får Felix vite at Nicolai har hatt sex med en jente på en fest. For å markere ekstra tydelig at en endring har skjedd, har Krag plassert tre blanke sider som en overgang. Vi som lesere har ingen problem med å skjønne at noe stort har skjedd i Felix's følelsesliv. Herfra fases Nicolai ut av tankene til Felix. Han forteller om gråt og at han sletter telefonnummeret. Synet Felix har på Nicolai endrer seg etter dette. «Neste gang jeg ser deg, ser du ut som en som ligger med jenter og ikke gutter» (Krag, 2020, s. 162). Ettersom forelskelsen Felix har følt har vært så intens, og at synet hans på Nicolai endres så drastisk etter at han har sex med en jente, kan det si noe om Felix's holdninger til seksualitet

og legning. Ettersom interessen begynner å avta allerede med en gang, kan vi tolke at Felix, i likhet med mange andre i samfunnet, har en oppfatning av at enten er man homofil ellers så er man heterofil. Han tenker at det ene utelukker det andre. Nicolai har sagt at han er usikker på om han liker gutter, og Felix tenker at dette samleiet bekreftet Nicolais seksualitet, det bekreftet at han er heterofil. Når Felix innser at han ikke får Nicolai, og slår seg til ro med det, begynner følelsene etter hvert å avta. Nå vet Felix at Nicolai har sex med jenter, derfor tenker han automatisk at det aldri kommer til å bli dem. Han sier at siden han selv er trygg på sine følelser og Nicolai er usikker på sine, kan de aldri bli et par. Eller at han på bakgrunn av dette, ikke burde ha lyst på ham (Krag, 2020, s. 172).

Etter hvert som Nicolai fases ut som den romantiske og seksuelle interessen, innfases Philip, Felix sin bestevenn. Når de er på hyttetur sammen med familien til Felix, viser det seg at faren hans liker Philip veldig godt, dette gjør Felix stolt (Krag, 2020, s. 192). Den kvelden, da de skal legge seg, kler Philip seg naken før han hopper opp i sengen. Dette overasker Felix. Tidligere i boken blir Felix overrasket over at Philip ikke dekker seg til når han går lettkledd, selv om han vet at Felix blir tiltrukket gutter. Fra denne kvelden blir det seksuelle begjæret flyttet fra Nicolai, over til Philip.

Jeg tenker på det da Philip har sovnet, at han kledde seg naken foran meg selv om han vet at jeg vil se gutter nakne. Jeg tenker på det stille, stille inn i en sokk som jeg slipper ned på gulvet etterpå. Det har bare med ham å gjøre, ingenting av det handler om deg. (Krag, 2020, s. 194)

Nå som interessen for Nicolai begynner å falme, og Felix sitt fokus ikke er så direkte på ham, ser han gutter på en ny måte. Når klassen går i garderoben etter gymtimen, og guttene står i dusjen, tar Felix seg selv i å legge bedre merke til de andres kropper, enn hva han har gjort tidligere. Han legger spesielt merke til Philip.

Plutselig ser jeg bort på Philip idet han lukker øynene under vannstrålen, og da tenker jeg en tanke jeg ikke har tenkt på ordentlig før. Det overasker meg, jeg må gå raskt bort til der håndkleet mitt henger og dekke meg til. (Krag, 2020, s. 199).

Selv om Felix har sett Philip både lettkledd og naken før, har han ikke tenkt de seksuelle tankene fullt ut, ikke før nå som interessen for en annen har falmet. Kun ved én tidligere anledning kan vi lese at Felix forteller om Philip i en seksuell sammenheng, og det er når han forteller Felix at han pleier å sove naken, men at han skal gjøre et unntak for hans del (Krag, 2020, s. 49). Felix forteller at dette får han til å rødme, samtidig som han «hardner», altså får ereksjon. Etter dette blir han mer vågal rundt Philip. Jeg tror at det er fordi han innser at Philip

liker han for den han er, og blir tryggere i vennskapet deres. Når han føler seg trygg, føler han ikke behov for å undertrykke seg selv slik han gjorde tidligere.

Når Philip og Felix er sammen i parken, sier Felix følgende: «Vi kunne gjort hva som helst nå og ingen ville sett oss.» (Krag, 2020, s. 205). Kanskje er dette fordi han endelig er trygg i egen seksualitet og identitet, samtidig som han er trygg i vennskapet. Dette fører til at han opplever at det er mindre skummelt å åpne opp og dele tanker. Dersom han tidligere stort sett deler overfladiske tanker, åpner han opp for også å dele de dypere og mer private tankene. Situasjonen de er i, og at ingen kan se den, får han til å tenke tanker som virker pirrende på han, og det er en seksuell tanke han føler seg trygg i å dele.

Da jeg ser på Philip igjen, har han allerede blikket sitt på meg. Måten han ser på meg, det er som at jeg kommer på noe jeg har glemt for lenge siden, det er vanskelig å forklare det på noen annen måte. (Krag, 2020, s. 205)

På de fire siste sidene i boken, har Philip overtatt rollen som «du». Dette er kanskje for å vise at nå har Felix innsett at han er forelsket i Philip, og forfatteren bruker dette som virkemiddel for å få frem dette uten å bruke ord for å fortelle det, ettersom originalutgivelsen på Instagram var avhengig av å inneholde få ord. Det blir ekstra tydelig at Philips rolle endres fra å «bare» være en bestevenn, til å bli Felix sin romantiske og seksuelle interesse.

3.2.4 «Du har myke lepper og stikkende skjeggstubber» - Leseren som objekt for begjæret

Vi vet at *Dette blir mellom oss* er skrevet fra et førstepersonsperspektiv. Det som likevel kanskje er mest interessant med skrivestilen i boken, er hvordan Krag bruker ordet «du» når Felix tenker om eller snakker til den han er forelsket i. «Jeg tror du er den peneste gutten jeg har sett i hele mitt liv.» (Krag, 2020, s. 9). Selv om Felix tenker på Nicolai, kan det virke som om han snakker direkte til leseren. Vi kjenner på den usikkerheten Felix føler på når han ikke vet noe om Nicolai, når han for eksempel lurte på om han liker jenter eller gutter (Krag, 2020, s. 24). «Du vil ikke. Det gjør vondt» (Krag, 2020, s. 170). Som leser kommer en tett innpå på den fortvilelsen og sorgen Felix føler på, jeg føler nesten på dårlig samvittighet når jeg blir adressert på en slik direkte måte, som om det er jeg som har gjort noe sårende mot ham.

Like sterkt som vi føler på sorgen til Felix, føler vi som lesere også på det begjæret han opplever. Når han i starten observerer Nicolai, føler jeg nesten at noen ser på meg med et granskende og beundrende blikk. Han studerer etter øyefarge, observerer de sommerbrune

armene og hva han har på seg, slik et typisk første møte i en kjærlighetshistorie ofte foregår (Krag, 2020, s. 6).

Da vi skal bryte opp, holder du meg igjen, du kysser meg plutselig på kinnet. [...] Jeg blir overrasket, det kommer fra ingen steder. Du har myke lepper og stikkende skjeggstubber, det er helt nytt. [...] Jeg er våt der leppene dine nettopp lå. Det var ingen tilfeldighet, det merkes. [...] I sollyset ligger skyggene våre nesten oppå hverandre. Du hoster, det går over i en lav latter, du tar deg til ansiktet som for å gjemme deg. Det er som jeg hører latteren din for første gang, den er en sang jeg vet at jeg kommer til å få på hjernen. (Krag, 2020, s. 209-210)

Dette er et øyeblikk Felix og Philip deler. Den spenningen som oppstår her, mellom de to kameratene, som kanskje ikke bare er kamerater lenger, kan vi som lesere nesten ta og føle på. Det virkemiddelet Krag bruker når han velger å adressere tanker og følelser på denne måten, direkte mot leseren, gjør det enda enklere å leve seg inn i og engasjere seg i boken, spesielt siden en føler seg som en del av historien. Noen ganger blir leseren smigret, mens andre ganger sitter en igjen med en ubehagelig følelse. Når ting er bra, som når Felix har det bra med Philip, som utdraget over, føler en på en spenning og sommerfugler. Når jeg leser om de vanskelige stundene Felix går gjennom, sitter jeg igjen med en følelse av uro, og at jeg ønsker at ting skal orde seg for ham, fordi jeg kommer så dypt inn i situasjonen både når den blir fortalt fra Felix sitt perspektiv, men også fordi jeg blir tiltalt direkte på denne måten. Dette er et lettvindt, men likevel, i mine øyne, genialt grep for å nå inn til leseren, som jeg tror fungerer veldig godt på ungdommen, som den også er tenkt for. Denne stilen gjør at den skiller seg også litt ut fra mange andre ungdomsromaner, som kan bidra til at romanen er mer minneverdig.

3.3 Hvordan kan disse romanene sees i lys av hverandre?

3.3.1 Allusjoner til *Mannen som elsket Yngve*

Etter å ha analysert begge bøkene hver for seg, kommer det frem at det er mange likheter i bøkene. Det kan tenkes at *Dette blir mellom oss* (2020) inneholder allusjoner til *Mannen som Elsket Yngve* (2003). Tidligere i oppgaven viste jeg til Krag's uttalelser om Renbergs bok, hvor han poengterte at han likte boken, men ikke kjente seg igjen i hovedpersonen, som en homofil mann selv. Jeg lurte derfor på om han har latt seg inspirere av *Mannen som elsket Yngve*, ettersom han likte boken til tross for å ikke identifisere seg med Jarle. Det er slående mange likhetstrekk mellom disse ungdomsromanene, noen av dem er belyst i analysekapittelet.

For det første handler begge om sytten år gamle gutter, og begge bøkene har tilknytning til Stavanger. Yngve kommer flyttende til Stavanger, Felix kommer flyttende fra Stavanger. Det kan selvsagt være en tilfeldighet, men det er flere likhetstrekk. Begge guttene blir tiltrukket av en person de møter på skolen. De legger merke til den romantiske interessen umiddelbart, og viser etter dette mye nysgjerrighet rundt hvem denne personen er. Fra første møte blir både Felix og Jarle besett av Nicolai og Yngve på en kanskje usunn måte, men kanskje også på en måte som er vanlig i tenårene.

I begge bøkene er tennis en viktig del av historien til hovedpersonene. Jarle og Yngve spiller tennis sammen og blir bedre venner gjennom dette. I tillegg spiller Jarles kjæreste, Katrine også sammen med dem, som et skalkeskjul for forelskelsen hans. Vi får som lesere vite at eneste grunnen til at han inkluderer Katrine i sporten, er for at ikke noen skal mistenke hvor inderlig han ønsker å tilbringe tid med Yngve. Etter hvert slutter Katrine å trene med dem, og Jarle får oppfylt ønsket om å trene alene med Yngve. Jeg tolker Jarle som en person som ikke er glad i sport, spesielt ikke organisert sport, ettersom han tar avstand fra det folk flest velger å gjøre. Likevel velger han å gjøre dette for å tilbringe mest mulig tid sammen med Yngve.

Felix og Philip spiller også tennis sammen. Felix forteller oss i boken at han sluttet å spille tennis i Stavanger. Han vil ikke innrømme overfor Philip at dette var på grunn av mangel på venner å spille med. Når han flytter til Oslo og får nye venner, kan han endelig starte med sporten igjen. Guttene bruker tennisøkten til å prate om ting, både løst og fast, derfor blir dette en viktig del av vennskapet deres. Jarle spiller med sin romantiske interesse, mens Felix spiller med bestevennen sin. Likevel går Philip fra venn til romantisk interesse i slutten av boken, og da er kanskje tennis et enda viktigere fellestrekk.

3.3.2 Like historier, like identiteter?

Slettan (2014, s. 53) skriver at tidligere var tematikken rundt følelser forbeholdt ungpikéboken, men at dette har endret seg. Jeg synes disse to bøkene er gode eksempler på det. De er verken utgitt med jenter som den spesifikke målgruppen, eller omhandler jenter. Begge romanene har gutter både som hovedperson og som romantisk interesse, og det største og mest gjennomgående temaet omhandler altså følelser.

Når det kommer til identiteten i bøkene, kan det i starten virke som Jarle er den som er mest trygg i egen identitet, han vet nøyaktig hvem han er og hva han står for. Tror han. Dette er

frem til han møter Yngve. De få sidene vi kan lese om før Jarle møter Yngve vet han godt hvem han er, og hvem han ønsker å være. Han tar stilling til både utseende og identitet. Fra han møter Yngve går han inn i denne identitetskrisen tidligere nevnt, og fra nå er det vanskelig for han å forstå seg selv. Ettersom det er vanskelig for Jarle selv å forstå hva som skjer videre, blir det også vanskelig for leseren å følge med i historien. Det er fordi den er fortalt fra Jarles perspektiv, og leseren får dermed ikke vite mer enn det Jarle forteller.

Hendelsesforløpet knytt til identitet fungerer på motsatt måte i *Dette blir mellom oss*. Felix er usikker på seg selv i starten. Han vet at han er homofil, derfor fører ikke tiltrekningen til Nicolai med seg problemer slik det gjør for Jarle. Likevel er han tilbaketrukket og tør ikke å være homofil i offentligheten. Jeg tenker at dette er knyttet til opplevelsene han sitter igjen med fra da han bodde i Stavanger. Vi vet ikke hva som har skjedd, men han forteller oss at dersom han hadde blitt igjen der, ville han mest sannsynlig tatt sitt eget liv (Krag, 2020, s. 49). Jeg tenker at det er naturlig at slike vonde og ubehagelige hendelser vil påvirke i lang tid, og at det derfor er forståelig at han er redd for at ting skal gjenta seg. Han forteller at han aldri har hatt lett for å få venner. Når han får nye venner etter flyttingen, er det naturlig at han er redd for å miste dem. Dette gjelder også Jarle. Han er redd for å miste de rundt seg. Han er redd moren skal bli sint på ham når han forteller at han er forelsket i to stykker, og han er redd for å miste Katrine som kjæreste og Helge som venn. Det kan være naturlig å tenke at han kanskje mister Katrine dersom han forteller at han er forelsket i en annen, spesielt når det er en gutt.

Det er derimot ikke sikkert han hadde mistet Helge. Kanskje han hadde reagert på samme måte som Felix sine venner, og tatt det helt fint. Han våger nok ikke fortelle i redsel for hva som muligens kan skje, og at han eventuelt skal stå igjen alene. Felix har bare to venner han forteller at han er med på fritiden, som er samme antall venner Jarle har. En forskjell er at Felix vet han er homofil, det vil derfor være naturlig at han betror seg til vennene etter hvert. Jarle derimot er usikker på egen identitet og begjær, som gjør det vanskelig å fortelle venner.

Til tross for usikkerheten i starten av boken, blir Felix sikrere etter hvert. Han blir bedre kjent med de nye vennene, og blir tryggere på dem og deres vennskap. Når han tør å fortelle dem at han er homofil, er det et stort skritt for ham. Til slutt er han trygg nok til å bruke ordet «homofil» om seg selv, ha sex med andre homofile menn og å snakke om sexlivet sitt og følelse med vennene, og da spesielt Philip. Gjennom boken følger vi Felix og reisen hans fra å være en usikker og tilbaketrukket gutt, til å bli trygg i egen identitet og seksualitet, og dermed

tørre å være stolt av seg selv også.

3.3.3 Homofilt begjær fra en heterofil og en homofil

Vi kan si at det begjæret begge hovedpersonene føler på fungerer på samme måte. Jarle opplever begjær fra første stund han får øye på Yngve. Han har aldri sett Yngve før, vet ikke hvem han er eller hvor han er fra, men umiddelbart føler han en tiltrekning til ham. Før Jarle i det hele tatt går over til å forklare hvordan han møtte Yngve, forteller han om hvor vakker Yngve er og hvor mye han angret på at han ikke kysset ham (Renberg, 2003, s. 17).

Alle dagene mine de neste ukene, fra denne januarmorgenen av, skulle komme til å handle om én ting: Være i nærheten av ham. Være der han var, gjøre det han gjorde. Og i det fantes det ingen bevisste planer, ingen beregnende taktikk – men bare magneten Jarle, viljen Jarle, forelskelsen Jarle. (Renberg, 2003, s.26)

Han sier selv hvor mye livet hans endret seg fra denne første stunden, hvordan de neste dagene, og egentlig resten av livet hans, skulle innebære tanker om Yngve. Selv om Felix opplever umiddelbar tiltrekning fra første stund, er ikke denne like intens og altoppslukende som den Jarle føler på.

Plutselig ser du opp og i min retning, og så er vi i en film: I et øyeblikk blir vi stående og se på hverandre før noen går mellom oss. Jeg skulle ønske at det er romantisk. At alt rundt oss stopper opp i skjær i sakte film, at jeg kan se deg blunke sakte, sakte. Men i stedet skjer det raskt, nesten for raskt til å legge merke til det i det hele tatt. Det tar bare et sekund, og så er det over. (Krag, 2020, s. 7)

Jeg tolker dette som en tiltrekning, som ikke er like intens som den Jarle føler på, men like viktig. Mens Jarles forelskelse oppstår brått og brutalt, oppstår Felix's på en mildere måte, og bygger seg mer opp etter hvert som han lærer Nicolai bedre å kjenne. Felix forteller ikke at han vet hva som skjer nå, at han vet at han er forelsket og at livet hans skal sirkulere rundt Nicolai på samme måte Jarle gjør. Men, han blir likevel besatt på samme måte. Alle turene Felix går med hunden fremover handler om å møte på Nicolai eller bare å få se han. Etter at han finner ut hvor Nicolai arbeider, går alle turene forbi kafeen. Han søker etter ham på internett, bruker navnet hans som passord på dataen sin og bruker tid på å se på og analysere bildene hans på sosiale medier.

Jeg tror at en årsak til dette, kan være den oppfatningen begge guttene allerede har av egen identitet. Ettersom Felix identifiserer seg som homofil, er ikke det homofile begjæret nytt for

han, og derfor ikke like overraskende. Jarle derimot, som identifiserer seg som heterofil, har etter det vi kan lese i boken, ikke tidligere opplevd homofilt begjær. Derfor er dette mer uvant og overraskende for han, og han har vansker med å forstå hva som skjer umiddelbart. Det er også grunnen til den identitetskrisen han føler på.

Verken Jarle eller Felix ender opp med å utføre seksuelle handlinger sammen med den de er forelsket i. Jarle kommer nærme Yngve da de er nakne sammen i garderoben og en hånd blir lagt på et lår. De kysser ikke før mange år senere, noe Jarle angres på. Felix får nesten kysse Nicolai, men blir avbrutt av en passerende bil. Han deler et øyeblikk med Philip, der han får et kyss på kinnet, noe som vekker følelser i ham. Felix onanerer mens han tenker på Philip, samt Nicolai, men gjør ikke noe sammen med dem.

3.3.4 «Du vil ikke. Det gjør vondt».

Begge romansene mellom de to guttene og deres utkårede ender brått. I *Mannen som elsket Yngve* ender den i det Jarle forteller om følelsene sine, for så å trekke seg og han begynner å bruke homofobiske skjellsord mot Yngve når han forteller at han gjengjelder følelsene. Det fører til en oppblussing i Yngves schizofreni, og fra nå av er han borte, og Jarle vet ikke hvor han er eller hva som har skjedd. I *Dette blir mellom oss* kan vi lese at Felix sine romantiske følelser dabber av etter at han får vite at Nicolai har hatt sex med en jente fra skolen.

Vi får ikke lese om Jarles bearbeiding av følelsene sine, eller hvordan han kommer seg videre fra forelskelsen og begjæret. Etter at Jarle finner huset til Yngve tomt, hopper vi frem i tid (Renberg, 2003, s. 359-360). Vi følger derimot Felix gjennom hans sorgprosess. Han sier at «noe inni meg kollapser» (Krag, 2020, s. 158) når han får vite om Nicolais samleie med en jente. Det virker som Felix ofte bruker trening, samt det å redusere matinntaket, for å håndtere motgang, det skjer også nå (Krag, 2020, s. 171-172). Den store forskjellen i bøkene er hvordan veien går videre, samt hvor lang den temporale avstanden er mellom fortellerhandling og det som blir fortalt om. *Dette blir mellom oss* blir fortalt i nåtid. Felix gjennomgår handlingene samtidig som leseren, det er ingen direkte frempek eller tilbakeblikk. Han har ikke gjort seg tanker om situasjonen på forhånd. Jarle forteller historien som om den var i nåtid, men han forteller den fra et senere ståsted, 13 år senere. I hele historien med Yngve, Jarle og Katrine følger vi Jarle og han tenker og føler i det han går gjennom, men det er i etterkant han forteller oss om hendelsene. Unntaket er siste kapittel, som er kapittelet

som foregår når Jarle er 30 år gammel.

Veien videre etter forelskelsen er ulik for de to guttene. Jarle oppsøker Yngve etter mange år (Renberg, 2003, s. 360). Jarle forteller oss at han kysser Yngve (Renberg, 2003, s. 382). At han ikke kysser Yngve tidligere, og at han angrer på dette, er gjennomgående i boken, dette kysset blir derfor en slags avslutning for Jarle og Yngve. Mens Jarle endelig får delt et intimt øyeblikk med sin utkårede, går Felix videre. Jeg har tidligere nevnt at det virker som Felix også ser på mennesker som enten heterofile eller homofile, at det derfor på et vis er enklere for han å komme over Nicolai. I tillegg forteller Nicolai at han ikke er sikker på om han liker gutter, at han ikke tror det, som også kan bidra til at det blir enklere for Felix (Krag, 2020, s. 166). Dette åpner også opp for at Felix går videre, og får øynene opp for bestevennen, og innser at han kan være av romantisk, og seksuell, interesse.

4. Avslutning

Å arbeide med seksualitet og identitet på den måten jeg har gjort, har vært interessant og lærerikt. Ungdomslitteratur er en viktig del av norsklærerens hverdag, og økt kunnskap om dette er nyttig for meg videre i arbeidslivet. Gjennom litteratur kan elevene få innsikt i andres tanker og følelser, som kan øke empati og bekrefte egen identitet gjennom å reflektere over hvem de er og hvem de ønsker å være. Ifølge Kunnskapsdepartementet (2019) er norskfaget sentralt i barn og ungdoms identitetsutvikling. Alle elever i den norske skolen skal bli møtt med respekt, og opplæringen skal fremme likestilling (Opplæringslova, 1998). Flere bøker som inneholder homofil identitet og skeivt begjær har blitt utgitt de siste årene. Disse bøkene kan være gode ressurser for å fremme mangfold i undervisningen. Ved å relatere seg til litterære personer, kan en føle en tilhørighet og oppleve en bekreftelse av egen identitet. Bjørkman (2020) poengterer at det å stå utenfor fellesskapet kan skape psykisk uhelse. Alle har behov for å føle tilhørighet og å bli sett, noe representasjon kan bidra til.

Gjennom denne litterære analysen har jeg undersøkt hvordan identitet og seksualitet blir fremstilt i to ulike ungdomsromaner. Jeg har sett på hvordan det homofile begjæret kan oppleves fra to tenåringsgutters perspektiv, der den ene er heterofil og den andre homofil. Funnene i denne studien viser at det ofte kan være en fordel å skille begjær og identitet. Det er fordi vi ser på identiteten vår som noe konstant, noe som ikke forandrer seg. Begjæret vårt

derimot, forandrer seg konstant. Vi kan ikke selv bestemme hvem vi begjærer, det kan oppstå ut av ingenting og uten forvarsel, slik det gjør for Jarle. Jarle opplever at begjæret og den identiteten han ønsker å ha ikke samsvarer i hans øyne, og dette er vanskelig for han. Å gjennomgå en slik situasjon må være vanskelig, spesielt siden Jarle var så trygg på egen identitet og seksualitet i forkant av situasjonen.

I bøkene kommer vi tett innpå de to guttene, og gjennom å analysere hva som skjer og hvordan de handler, blir vi godt kjent med dem. Fordi romanene er skrevet med et førstepersonsperspektiv, får vi innsyn i tankene og følelsene deres. Likevel er det vanskelig for oss å forstå hvem Jarle *egentlig* er, fordi han vet ikke selv hvem han er, før det siste kapittelet. Vi møter to gutter med mange likhetstrekk, fra to historier med enda flere likhetstrekk. Likevel er de ganske ulike. Mens den ene gjennomgår en identitetskrise, får vi følge den andre gjennom hans prosess i å bli tryggere i seg selv, både i vennskap og i identitet og seksualitet.

Jarle og Felix er nok ikke de første ungdommene som har gjennomgått slike type følelser, uavhengig av legning. De vil nok heller ikke være de siste heller. Derfor er disse bøkene, etter min mening, viktig å lese. Alle har behov for å føle tilhørighet, men ikke alle får dette behovet dekket. Dersom en ikke kjenner andre homofile, kan en skjønnlitterær bok, der en kan drømme seg bort til en annen verden og bli kjent med andre likesinnede, være viktig for den personlige utviklingen. Dette kan også, ifølge Bjørkman (2020) være med på å redusere psykisk uhelse.

Så, for å svare på problemstillingen min, som er: *Hva er forholdet mellom seksualitet og identitet i ungdomsromanene Mannen som elsket Yngve (2003) og Dette blir mellom oss (2020)?* Vi kan lese om to veldig ulike identiteter, men ikke så ulikt begjær. Mens Felix bruker sitt begjær, og kjærlighetsorgen det medfører, til å utvikle seg og styrke sin egen identitet, får vi ikke følge Jarles prosess med å komme over sorgen han føler. Det er fordi vi ikke vet hva som skjer i de tretten årene mellom historien. Felix forelsker seg i en han ikke vet om er homofil, Jarle blir forelsket i en som forteller at han er forelsket i ham tilbake. Det blir for vanskelig for Jarle, han ødelegger situasjonen, og dermed forverrer Yngves schizofreni. Begge guttene føler begjær, og handler på det. Mens Felix både onanerer mens han ser for seg Nicolai, og har seksuelle opplevelser med menn, bruker Jarle sine erotiske stunder til å overbevise seg selv, og leseren, at han ikke er homofil. Det er viktig for han at han kan bli seksuelt tiltrukket av kvinner, både på bilde og i virkeligheten, som kjæresten han.

Det er to meget ulike gutter, som befinner seg i to ganske like historier.

Jeg tror de fleste er enige i at både identitet og seksualitet er viktige for oss mennesker. Problemene kommer når vi knytter det flytende begjæret til den konstante seksualiteten. Begge bøkene jeg har analysert er gode eksempler på hvorfor det er en fordel å skille identiteten og seksualiteten, og da spesielt *Mannen som elsket Yngve*. Vi er ikke hvem vi begjærer, identiteten vår trenger ikke å påvirkes dersom vi opplever homofilt begjær som heterofil, eller motsatt. For en ungdomsskoleelev er både identitet og seksualitet store og viktige tema i hverdagen. Som ungdom er en i en viktig prosess der en prøver å finne ut hvem man er og hvem man ønsker å være, samt å utforske egen seksualitet. Skjønnlitteratur, og spesifikt bøkene i denne oppgaven, kan gi betydningsfulle lesestunder for elever som er i gang med disse prosessene. Lesing av litteratur og oppfølging med litterære samtaler kan bidra til en følelse av tilhørighet, økt læring og bidra til dannelse, som er noen av de, etter min mening, viktigste oppgavene skolen har.

5. Litteraturliste

5.1 Primærlitteratur

Krag, A. K. (2020). *Dette blir mellom oss*. Gyldendal.

Renberg, T. (2010). *Mannen som elsket Yngve*. Forlaget Oktober.

5.2 Sekundærlitteratur

Aamotsbakken, B. (2009). Identitet gjennom lesing. I S. V. Knudsen, D. Skjelbred & B.

Aamotsbakken (red.) *Lys på lesing: lesing av fagtekster i skolen* (s. 215-233). Novus forlag.

Agledahl, G. A. G. (2021). *Syv utfordringer for LGBTI-saken – og hvordan det nordiske samarbeidet kan løse dem*. Nordisk ministerråd. <https://pub.norden.org/nord2021-012/#53721>

Andersen, P. T., Mose, G. & Norheim, T. (2012) (red.). *Litterær analyse: en innføring*. Pax forlag.

Bauman, Z. & May, T. (2019) *Thinking sociologically* (3. utg.) Wiley Blackwell.

Bjørkman, M. (2020). Trenger vi fremdeles Pride? *Tidsskriftet: den norske legeforening*. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0447.

Bolsø, A. (2010). *Folk flest er skeive: queer teori og politikk*. Forlaget Manifest AS.

Daravi, C. (2020). *-Det er for få skeive karakterer i litteraturen*. Universitas.

<https://www.universitas.no/instagramroman/det-er-for-fa-skeive-karakterer-i-litteraturen/153043>

Eldnes, K. A. B. (2018). *Homofili i norske medier – fra forundring til forståelse, og tilbake igjen* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO.

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/70327/Master-Kari-Anne.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Engelstad, A. (2022). *Film og fortelling* (2.utg). Fagbokforlaget.

Gaasland, R. (1999). *Fortellerens hemmeligheter: innføring i litterær analyse*.

Universitetsforlaget.

<https://www.morgenbladet.no/portal/2017/08/23/a-gjenkjenne-seg-selv-i-litteraturen/>

Gadamer, H.-G. (2010). *Sannhet og metode*. Pax forlag.

Illeris, K., Katznelson, N., Simonsen, B. & Ulriksen, L. (2002). *Ungdom, identitet og*

- uddannelse*. Roskilde Universitets Forlag.
- Jegerstedt, K. (2008). Judith Butler. I Mortensen, E., Egeland, C., Gressgård, R., Holst, C., Jegerstedt, K., Rosland, S. & Sampson, K. (red.), *Kjønnteori* (s. 74-86). Gyldendal Akademisk.
- Johannesen, G. S. (2021). *Homo eller hetero? Undersøkelse av heteronormativitetens usynlige makt i Dette blir mellom oss (2020)* (Bacheloroppgave, Universitetet i Stavanger). Brage. <https://uis.brage.unit.no/uis-xmllui/bitstream/handle/11250/2976350/no.uis:inspera:83367852:1901596.pdf?sequence=1>
- Johansen, H. M. (2019). *Skeive linjer i norsk historie: frå norrøn tid til i dag*. Samlaget.
- Kallestad, Å. H. & Røskeland, M. (2020). Skjønnlitterær analyse som metode. I Aa, L. I & Neteland, R. (red.), *Master i norsk: metodeboka 1* (s. 44-61). Universitetsforlaget.
- Krange, O. & Øia, T. (2005). *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og mening*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Krumsvik, R. J. & Jones, L. Ø. (2019). Kva er kvalitativ forskning i lærarutdanninga? I Krumsvik, R. J. (red.), *Kvalitativ metode i lærarutdanninga* (s.13-41). Fagbokforlaget.
- Kulturdepartementet (2021). *Trygghet, mangfold og åpenhet. Regjeringen*. https://www.regjeringen.no/contentassets/023227879f06471793113a7f116e71b9/210624-handlingsplan-lhbtig_-pdf
- Kunnskapsdepartementet (2019). *Læreplan i norsk (NOR01-06)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/nor01-06>
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del – opplæringens verdigrunnlag*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverk for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/>
- Lauretis, T. D. (1991). *Queer Theory: Lesbian and gay Sexualities: an introduction*. A Journal of Feminine Cultural Studies. <https://cpb-us-e1.wpmucdn.com/wordpressua.uark.edu/dist/e/218/files/2019/05/DeLauretis.QueerTheory1991.pdf>
- Markussen, B. (2014). Å analysere litteratur. I S. Slettan (red.), *Ungdomslitteratur – ei innføring* (s. 205-218). Cappelen Damm Akademisk.
- McInroy, L. B. (2016). Perspectives of LGBTQ emerging adults on the depiction and impact of LGBTQ media representation. *Journal of Youth Studies*, 20(1), 32-46. <https://doi.org/10.1080/13676261.2016.1184243>
- Morgan, E. M. (2013). *Contemporary Issues in Sexual Orientation and Identity Development*

- in Emerging Adulthood. *Emerging Adulthood*, 1(1), 52-66.
<https://doi.org/10.1177/2167696812469187>
- Mortensen, E. & Jegerstedt, K. (2008). Seksualitetsteori og skeiv teori. I Mortensen, E., Egeland, C., Gressgård, R., Holst, C., Jegerstedt, K., Rosland, S. & Sampson, K. (red.), *Kjønnteori* (s. 288-291). Gyldendal Akademisk.
- NBU (2021). *Rådets hjørne: Skeiv trend i barne- og ungdomsbøker*. Norske barne- og ungdomsbokforfattere <https://www.nbuforfattere.no/2021/06/23/radets-hjerne-skeiv-trend/>
- Nes, S. T. (2014). Den samtidsrealistiske ungdomsromanen. I S. Slettan (red.), *Ungdomslitteratur – ei innføring* (s. 29-43). Cappelen Damm Akademisk.
- Nes, S. T. & Slettan, S. (2020). Den samtidsrealistiske ungdomsromanen. I S. Slettan (red.), *Ungdomslitteratur – ei innføring* (2. utg., s. 36-54). Cappelen Damm Akademisk.
- Nikolajeva, M. (2002). *The Rhetoric of Characters in Children's Literature*. Scarecrow Press, Inc.
- Nissen, N. A. (2001). *Homo/hetero*. Gyldendal.
- Ommundsen, R. (2007). *Hvem er egentlig homofil?* Psykologitidsskriftet.
<https://psykologitidsskriftet.no/oppsummert/2007/09/hvem-er-egentlig-homofil>
- Opplæringslova (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa*. LOV-1998-07-17-61. Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_1
- Regjeringen (2022a). *Nær dobling av støtte til skeive organisasjonar*.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nar-dobling-av-stotta-til-skeive-organisasjonar/id2931628/>
- Sandberg, S., Larsen, C. J. & Pedersen, W. (2005). «Hvis hun er fornøyd, så blir jeg det også» - unge menn, maskulinitet og seksualitet. *Sosiologisk tidsskrift*, vol 12 (4. utg.), s. 299-322.
- Slettan, S. (2010). *Inn i barnelitteraturen – Artiklar om bøker for barn og unge*. Høyskoleforlaget.
- Slettan, S. (Red.). (2014) *Ungdomslitteratur – ei innføring*. Cappelen Damm Akademisk.
- Slettan, S. (Red.). (2020). *Ungdomslitteratur – ei innføring* (2. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Thepsourinthone, J., Dune, T. Liamputtong, P., & Aurora, A. (2020) The relationship between Masculinity and internalized homophobia amongst Australian Gay Men. *International journal of environmental research and public health*, 17(15), 5475.

<https://doi.org/10.3390/ijerph17155475>

The Rainbow Project (u.å.). *Internalised homophobia*.

<https://www.rainbow-project.org/internalised-homophobia/>

Vignoles, V. L., Schwartz, S. J. & Luyckx, K. (2011) Introduction: Toward an Integrative View of Identity. I S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (red.), *Handbook of Identity Theory and Research* (s. 1-27). Springer Science + Business Media, LLC.

Waage, L. R. (2014). «Kompis»? «Rival»? «Kjæreste»? – eller kanskje bare «homo»? – Om maskuline relasjoner i *Mannen som elsket Yngve* (2003). *Norma, vol 8 (utg. 2)*, s. 152-167.

